

MILADIKA

MLADIKA

IZHAJA DESETKRAT V LETU

LETO XXVII - ŠTEV. 7

KAZALO

Na počitnice	81
Alojz Rebula: Hvalnica nōči	82
Rezi Marinšek: Amerikanka	83
Vladimir Kos: Ne čuješ?	84
Saša Martelanc: Ob sedemdesetletnici Vinka Beličiča	85
Verena Perko Vidrih: Popotovanje na Kras	86
Anton Kufolo: In večno šumi Nadiža (21)	87
Pod črto: Fojbe; Odgovor M. Kravosu	88
Mogoče ne veste, da...	91
Intervju iz Medjugorja	92
Antena	94
Pavle Merku: Mačkolje?	95
Martin Jevnikar: Zamejska in zdomska literatura (Janko Ferik; Pavle Zabltnik; Ludvik Čepon)	96
Marjan Pertot: Bibliografija slovenskega tiska v Italiji za leto 1981	98

Na platnicah: Draga 83; Pisma; Čuk na Obelisku; Za smeh

Priloga: Rast 10-83; pripravljala uredniški odbor mladih. Str. 37-40

Zunanja oprema:
Evald Crevatin

Uredništvo in uprava: 34133
Trst, ul. Donizetti 3, tel. 768189

Lastnik: SLOVENSKA PROSVETA

Registrirano na sodišču v Trstu št. 193

Član USPI (Zveze italijanskega periodičnega tiska)

Posamezna številka Mladike stane 1000 lir. Celoletna naročnina za Italijo 8.000 lir; nakazati na poštni tekoči račun 11/7019 — »Mladika« — Trst. Letna naročnina za Jugoslavijo 400 ND. Druge države 12 US dolarjev (ali enakovreden znesek v tuji valuti).

tisk »graphart«, trst, rossetti 14

XVIII. ŠTUDIJSKI DNEVI

DSI - TRST - 2., 3. IN 4. SEPTEMBRA 1983

PETERLINOVA DVORANA, TRST, Donizettijeva ulica 3

Petek, 2. septembra 1983

Ob 17.30: Predstavitve sodelujočih na letošnji Dragi zastopnikom javnih občil in javnosti.

Ob 18.00: Posvetovanje o slovenskih kulturnih revijah ob izidu 1. številke CELOVSKEGA ZVONA.

Sledi zakuska in družabnost.

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA, OPČINE, Narodna ulica 89

Sobota, 3. septembra 1983

Ob 16.00: SLOVESNA OTVORITEV.

Po otvoritvi predavanje: SLOVENIJA V OSEMDESETIH LETIH.

Analiza družbenopolitičnega, gospodarskega in narodnostnega stanja Slovenije 17 let pred iztekom drugega tisočletja. Predavatelj, ki uživa v svoji stroki mednarodni ugled, bo iz ugotovitev razvil poskus pogleda v slovensko prihodnost: visoko razgledanost bo povezal z občuteno narodno zavzetostjo.

Nedelja, 4. septembra 1983

ob 10.30 predavanje: KVAS NOVEGA KRŠČANSTVA.

Kakšna nova ozvezdja vidi vzhajati kristjan nad Cerkvijo 20 let po II. vatikanskem koncilu? Kakšno novo rast zaznava v njenem starem in večno mladem organizmu? V kakšni meri je krščanstvo kvas svetovnemu in tudi slovenskemu času?

Tema, nadvse aktualna v tem zenitskem trenutku papeževanja Janeza Pavla II.

Po predavanju diskusija in družabnost.

Ob 16.00 predavanje: NA RAZVODJU DVEH KULTUR.

Koroški in primorski slovenski zamejec živi na razvodu dveh kultur: slovensko - nemške in slovensko - romanske. Naj gre ta dvojnost v smer dileme ali obogatitve? Poudarjene provincializacije ali sproščene evropskosti?

Po predavanju diskusija, sklep, družabnost.

NB: Zmerom je mišljena poletna ura.

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri v parku na prostem: maševal bo dr. Pavle Zabltnik, bivši ravnatelj Gimnazije za Slovence v Celovcu.

SLIKA NA PLATNICI: Ansambel Taims z Opčin je na festivalu v Števerjanu prejel tri nagrade. Novico objavljamo v Anteni (str. 94).

REVIJO IZDAJA UREDNIŠKI ODBOR: Marija Besednjak, Lojzka Bratuž, Ivo Jevnikar, Saša Martelanc, Marij Maver (odgovorni urednik), Albert Miklavec, Franc Mljač, Aleksander Mužina, Sergij Pahor, Danilo Pertot (uprava), Ivan Peterlin, Maks Šah, Drago Štoka, Marko Tavčar, Zora Tavčar in Edvard Žerjal (likovna oprema). Vsi pisci sodelujejo brezplačno.

Na počitnice

Dragi bralci, morda vas bo ta številka Mladike dohitela na počitnicah. Pripravili smo jo, zato da bi gradivo ne čakalo čez celo poletje v uredniškem predalu. Z gradivom, hvalabogu, zadnje čase res nimamo težav. Nekateri članki morajo celo čakati na objavo dalj časa. Upamo, da nam sodelavci tega ne zamerijo. Da bi računali na večji obseg revije za zdaj ni misliti, saj moramo že sredi leta delati račune, kako zvoziti do konca. Toda z božjo pomočjo in vašo iz leta v leto le nekako gre. Tako upamo, da bo šlo tudi vnaprej.

Na tej isti strani objavljamo tokrat razpis za literarni natečaj. Letošnji je že dvanajsti.

Vsem, ki imajo kaj talenta in ki imajo kaj povedati, svetujemo, da poskusijo, da tvegajo, da pišejo. Nihče, ki se poskusi v pisanju, ne tvega sramote, saj jemlje komisija vsak spis resno in spoštljivo v pretres. Navsezadnje na natečaju ne gre toliko za tekmovanje, saj denarna nagrada res ni tako visoka, ampak za odmevnost, za dokaz življenjskosti in ustvarjalnosti, ki je je med nami gotovo še veliko. Morda vam manjka samo nekoliko več poguma in samozavesti. Zato odločite se, poskusite, pišite!

UREDNIŠTVO

Dvanajsti literarni natečaj »MLADIKE«

1. Revija Mladika razpisuje nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi poljubne vsebine.
 2. Rokopis je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih s priporočeno pošiljko na naslov MLADIKA, ul. Donizetti 3, 34133 TRST, do 31. decembra 1983. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v spremnem pismu, opremljenim z istim geslom ali šifro.
 3. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. profesor in kritik Martin Jevnikar, pisatelj Alojz Rebula, pesnik Albert Miklavc, pesnica Ljubka Šorli-Bratuževa in odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.
 4. Na razpolago so sledeče nagrade:

za črtico ali novelo:	
prva nagrada	150.000 lir
druga nagrada	100.000 lir
tretja nagrada	50.000 lir
za ciklus pesmi:	
prva nagrada	100.000 lir
- druga nagrada 50.000 lir
tretja nagrada 30.000 lir
5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku — Prešernovem dnevu — na javni prireditvi in po časopisju ter bo sporočen z osebnim pismom nagrajencem.
Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 1984. Objavljena bodo lahko tudi druga dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerne za objavo.

Hvalnica nôči

ALOJZ REBULA

(Napisano za Literarni večer v Cankarjevem domu v Ljubljani dne 27. maja 1983)

Bila je noč iz italijanske teme in utišanih grlic in obletavajočih se češenj,

ko je pred odprtim televizorjem opominjajoče šepnilo: »Si pozabil, da moraš pripraviti kaj za literarni večer v Ljubljani?«

Odgovoril sem: »Veš, da se mi literarni večeri že od petdesetih let kolikor toliko gnusijo, kjerkoli.«

»Naj torej Slovence v Italiji predstavlja samo SKGZ?« je povzel šepet. »Kaj pa Slovenska skupnost? Naj gre gor samo levica?«

»Veš kaj,« sem rekel. »Ne čutim se ne na desni ne na levi, tudi v kakšnem centru ne. Čutim se v nemogočem.«

»Prebereš nekaj nemogočega, pa je,« je spodbudno šepnilo. »Samo da bo balansirana, ta zamejska reč.«

»Prevegniti je treba,« sem odvrnil, »ne balansirati. Prevegniti, da kaj zgrmi proti srcu zemlje!«

Pustil sem televizor, na Portugalskem so se socialisti prebijali v relativno večino,

odprl sem okno proti Nanosu, začutil na dnu vertikale Timavo in rekel nôči: Ti.

✱

Veliki Ti, ki si naredil to temo iz grličjega molka in obletavajočih se češenj, to italijansko temo in ta slovenski nemir!

Sem se ti sploh kdaj zahvalil, da si vzel prah za to jurišno srce prav na tej meji med apnenecem in laporjem?

Saj bi me bil lahko naredil Italijana z objestjo renesanse, Francoza z objestjo Slavkova, Nemca z objestjo sistemov,

Rusa z objestjo Donov in Volg, Kitajca z objestjo milijarde.

Pa si segel po tem pasteriziranem ilu na tem razvodju Donava - Pad in me naredil Slovenca, nekaj alpsko vezanega, srednje gostoljubnega, lojalnega do cesarjev, metafizično razpetega med bralcem in bravcem, japonsko asimilatoričnega,

nekaj milo zanesljivega in celinsko narodnega, z genijem drobnjakarskega in z rožo zavesti v gumbnici.

A da me nisi naredil Slovenca, glej, jaz ne bi bil vedel, kaj pomeni bos v fašistični eri nabirati žordanke pod Bitagonjkom,

kaj pomeni vračati se s paše na večer skozi špalir cimborjev, videti zvezdo nad kalom in slišati šempolajski zvon,

kaj pomeni še enkrat se roditi 1. maja '45, zagledati slovensko trobojnico na kostanju iz Edena in slediti iz dalje novozelandskim tankom na poti skozi Novo zemljo v Trst.

O, da me nisi naredil, kar si me, ne bi bil doživel, kako vlak slovensko vozi skozi smrekovo morje Notranjske.

Na Levstikovi ulici v Ljubljani ne bi bil ugledal, živega na čudežnem pločniku, bleščečega od Shakespeara, Otona Župančiča.

Sredi prve petletke ne bi bil, gredoč po snegu na zajtrk tja proti cukrarni, ponavljal latinsko slovnico za prvi izpit pri profesorju Grošlju,

in zvečer, na poti v Ljudsko kuhinjo, na večerjo iz ričeta in grašice, ne bi bil s krščanskim socialistom, bolnim od Dolomitske izjave, razpravljal o Aishilovi Orestiji.

Ne bi vedel, kaj se pravi pogledati iz Ljubljane tja proti Kamniškemu sedlu in zagledati sinjkasto vago Planjave na desni in Brane na levi.

Ne bi vedel, kaj se pravi gaziti polnočni rododendron proti Korošici, kaj se pravi poslušati grom Savice,

iti ljubezensko čez borovničje na Pohorju in se potem ustaviti v Rušah pod Glazerjevim orehom.

O, kaj vse bi bil, da nisem to, kar sem, da nisem izkrvavelec turških drajn, preživelec okupacij in preostanek asimilacij,

ob vse jurčke in ciganke pod Čelovnikom bi bil, ob nočne korale v Pleterjah,

ob žarne noči s Kocbekom, tam v mitični Veselovi 8, nad Kidričevo platano,

ob Zoro in njeno Loko bi bil, ob mimohod Save in ob falange smrečin nad njo,

ob usa pisma s Stanetom bi bil, ob cviček z Bele cerkve, ob med z Razborja,

ob vse slovenske lipe in vode, ob uso slovensko žalost in zmagoslavje.

Kaj, ob Vrbo, srečno, drago vas domačo bi bil, pa ob Povēdi, mračni me grobar s seboj pa ob Ko dobrave se mrače pa Med nebom, zemljo sem pojoč ovčar.

Bil bi ob besedo, ob to mlado besedo, ob to zeleno besedo, zmožno rose od zgoraj in žvepla iz brezna,

to besedo, vzknilo med lesom in kamnom, alergično na dim, alergično na blef, na metaforični šport.

Zato hvala ti, veliki Ti, za to dvomilijonsko zaznamovanost, ki sproti žaga vsakršne hodulje,

tako da ti je noga v iztreznjevalnem stiku s skorjo planeta, z njegovo brezupno maso, nagnjeno na svojo os.

Hvala Ti za to zmožnost resnice, ki mi je stesala zibko za rojstvo po meri človeka in ki mi teše krsto za smrt po meri človeka.

AMERIKANKA

»Kakor veste, je danes Izselsjenski dan in zato bomo prebrale Velikonjeve Amerikance.«

Sestra Alojzija si je popravila očala, preletela razred in se ustavila pri Zlati: »Kar začni!« Zlata je vstala in brala: »Kako jih je čakal! Prihajali so iz Amerike na obisk. Po dolgih letih ...«

Brala je enolično, razmišljeno. Sestra jo je nekajkrat ostro pogledala in nazadnje jezno ukazala: »Sedi!« — Obrnila se je v prvo klop: »Nadaljuj, Tatjana!« Tatjana je vstala. »Ne,« se je premislila, »stopi na oder! Druge pa mir!«

Z boječim glasom je pričela: »Morda pa so bili trudni in ne pridejo nocoj,« je ugibal. »Kako si nepočakljiv in nestrpen,« se je karal...

Počasi je Tatjana premagala začetno boječnost in s povzdignjenim glasom nadaljevala: »Da me zdaj tile otročiči, moja kri, ne razumejo!«...

Razred je prisluhnil. Ona pa je vznešeno brala naprej. Zamišljala si je bolečino starca, ki je tako čakal na svojega sina, in na vnuke, ki ga pa niso razumeli.

Starec se je krivil od bolečine, ki mu je grabila srce ...

»Ne,« je prevzeta sklenila Tatjana, »nikoli ne bi hotela iti v svet in tam hrepeneti po domu. Mogoče se niti ne bi mogla vrniti nazaj. Amerikančev sin ni razumel očetove bolečine, ona pa bi razumela svojo.«

Starec je pograbil za roko Tončka, se žalosten obrnil in potr v dno duše: »Pojdiva, — midva se bova razumela.«

S potnim čelom se je vrnila v klop. Pozvonilo je. Dekleta so pospravile knjige in tekle v jedilnico v pritličju. Tatjana pa je odšla v spalnico in se usedla na sestrično posteljo. Stala je prav v kotu sobe in tako je imela razgled na dve strani. Ura na stolpu farne cerkve je s počim glasom naznanjala poldne. Še preden je dobro končala, se je oglasil velik zvon. Pa nje sedaj ni zanimala ura, ampak gorovje, ki se je svetilo skozi drugo okno.

»Veš,« jo je sestra Danica poučila že takoj prvi dan njenega prihoda v zavod: »Tam, prav za tistim hribom« — je stegnila roko — »je najin dom. Prvo leto sem nešteto krat gledala v tisto smer.«

Sedaj tudi Tatjana pogosto gleda tja ...

»Veste, tako sem jezna nanj, da sem mu glavo odrezala,« je v ihti dopovedovala Amerikanka in kazala skupinsko sliko, kjer je mla-

dega učitelja Marka v ogorčenosti obglavila. Zorka je z nevernim obrazom prijela sliko in s krohotom kazala Tatjani razdejanje.

»Ampak, kaj takega pa še ne,« se je še naprej glasno smejala, »le kako vam je prišlo na misel?«

»Kako, da ne,« se je branila Amerikanka. Malo manj kot zastonj je živel pri nas, dala sem uro, kupila kolo. Mislila sem, da misli resno, no, sedaj pa lazi za tisto smrklo, ki nič nima. In jaz naj vse to mirno gledam? Ravno jaz, ki sem se leta mučila po Ameriki, da sem si kaj prihranila?«

Sedele so na klopi pod jablano in Sivka se je mirno pasla. Po ozki, prašni cesti je švignil avtomobil in jih posul s prahom.

»No ja, saj spočetka sem mu glavo le popackala s tintnim svinčnikom,« je priznavala. »Nisem ga mogla gledati tam, smejočega se, mladega in lepega, ko je meni naredil tako bridkost ...«

Mimo se je na kolesu pripeljal sosedov Štefi in zapel: »Sivka, kravica pohlevna ...«

Nobena se ni zmenila zanj. Šele čez čas se je Zorka ozrla po kravi, ki je neopazno izginila v bližnjo koruzo.

»Salamenska žival«, se je razjezila in letela za njo. Amerikanka je pospravila slike in se lotila pletenja.

»Glej«, je razlagala, »neki Bosanec me je naučil plesti z žebliki«. Kazala je to posebno pletenje. Zorka pa je vpila na Sivko, kateri je na vsak način bolj prijala koruza, kot zaprašena trava.

Po nedeljski maši je prijateljica potegnila še Tatjano k ograji bližnjega vrta. »No, sedaj si pa to oglej.« Videla je dve veliki gredi v obliki zvezd. »Vidiš, kaj tam raste?« »Tisto, — oh pa menda ne!« »Pa prav tisto je, na eni korenje, na drugi pa peteršilj. Ko je podnajemnik lastnico vrta, saj veš, da je tudi ona Amerikanka, prepričal, da vrt modernizira, le ni mogel doseči, da bi toliko prostora porabila za rože. Prav po ameriško praktična je hotela prostor koristno porabiti. O njej gre tudi glas, da je ob kraljevi smrti namesto žalnega traku pripela na zastavo staro črno nogavico. Čisto jasno se je videla velika luknja na peti.«

»Prav kmalu bo spet šola,« je glasno pomislila Tatjana. Že sedaj ji je bilo tesno pri duši. Poletje se je končavalo. Jutranji hlad je že oznanjal jesen. Voda že ni bila več tako to-

pla. Žito je bilo požeto in pri kozolcih so že utihnile mlatilnice. Spet bo v zavodu gledala na tisti hrib... Zavidala je prijateljici, ki bo ostala doma. Zorka pa bi rada šla z njo, a doma niso hoteli o tem nič slišati.

»Ne veš, kako bo zima dolga brez tebe«, ji je Zorka potožila. »Še dobro, da imam nekaj knjig in pa pletenje, da se zamotim. — Ah, veš«, je še dodala, »pristopila bom k pevske-mu zboru in upam, da to leto ne bo igralski oder tako skop kot lani.«

Držala je Zorkino pismo v rokah in iz vsega ji je dihalo eno samo vprašanje: »Se spominjaš?«

VLADIMIR KOS

Ne čuješ?

*Spet ptički pojo,
tako da svetló
odmeva v vrtovih cementa.
Ne čuješ?
Rjavo drhti,
ko veter z očmi
jo najde,
zemljó zakramenta.*

*Spet ptički pojo,
tako da topló
pozvanja v zagreble spomine.
Ne čuješ?
In jablane cvet,
od sonca objet,
omahne na prag domovine.*

*Spet ptički pojo,
tako da svetló
pozvanja, čeprav ni zvonika.
Ne čuješ?
Velike noči,
Velike noči
v besedo vzbrstelega krika!*

In kako bi se mogla ne spominjati? Kako bi mogla narediti križ čez lasino mladost, čez lastno življenje? Pa bo mogla kdaj pozabiti in preboleti, da je tudi sama po sili razmer postala Amerikanka? Pa tudi, kako bo mogla pozabiti vse tisto, kar prijateljici ni znano?

Saj še sedaj kot v viziji gleda obalni svetilnik, zadnji spomin na evropska tla. Galebi so iskali hrane in ona je iskala kotichek, kjer bi skrila svojo žalost...

Zorkina Sivka je že davno mimo, prav tako čudaške Amerikanke. Nikdar pa ni mogla preboleti Velikonjevih Amerikancev.

»Ne, moje otroke bi ded razumel. Lahko bi mu bil njih naglas tuj, a jezik je naš, slovenski.« Pa deda ni več! Nikoli ne bo svojim vnukom kazal ptičjih gnezd, ne vereric, — pa tudi ne, kako se drobne rastlinice presaja iz jajčjih lupin na presejano zemljo...

Če bi se sama vrnila v domači kraj, kaj bi na njej, na Amerikanki našli smešnega? Res ne bi nesla s seboj ameriksanske krste, vse okrašene z umetnimi čipkami. Prav tako ne bi na njenem klobuku našli narejenih česenj... Našli pa bi, kljub vsemu, tudi na njej pečat tujine.

Spravila je Zorkino pismo in vstala. Obšla je San Martinov spomenik in razmišljena metala koruzo gobočkom, ki so ji v jati sledili.

Teden dni po prihodu v to deželo je sedela v istem parku, morda celo na isti klopi. Sključena vase je strmela v pokošeno travo in premišljevala, kaj ji bo prinesla prihodnost. Imela je rojstni dan. Njen prvi ameriksanski rojstni dan: brez rompljanja, brez čestitk, brez vseh domačih. Bogati domačini so njeno sestro Danico kot služkinjo odpeljali s seboj. Preden je odšla, ji je kupila majhno ameriksansko potičico.

»Za rojstni dan, da veš. Pa oglasi se!«

Rada bi jo obiskala, pa se je bala tujega mesta. Bilo jo je strah neznanih ulic in temnih, neznanih obrazov. Takrat je prišel mimo mornar in jo radovedno pogledal: »čika, čika« ji je rekel. Le kaj naj bi to pomenilo? Gotovo nič prida.

Sedaj ve, da je »čika« dekle, punčka...

Drugi dan je tudi njo tuja družina odpe-ljala na svoj dom. Križali so General Paz in gospodinja ji je pojasnila, da je to meja mesta. Prestrašila se je. Le kam jo peljejo? Zanimili se bodo v pampo in ona ne bo znala več nazaj. Pa ko so izstopili, še ni bilo pampe. Znašla se je na predmestni ulici, podobni tisočim drugim. Od vsega jo je najbolj zanimalo, kje je pošta. Zanj je to okence v svet, vez z domovino.

Zorka jo je v pismu spraševala, kdaj se bo-sta videli. »Že vem«, je sklenila iznenada in vrgla prazno vrečko proč. »Povabila jo bom v Ameriko. Naj pride sem in se na lastne oči pre-priča, kakšno je življenje v tujini.«

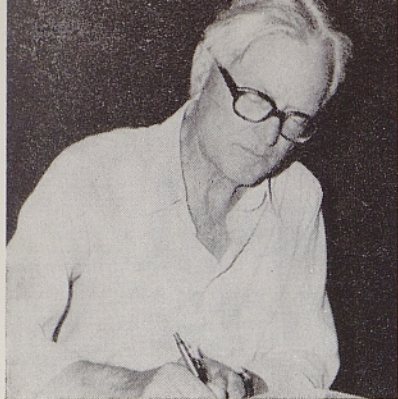
Zasmejala se je, a v njenem smehu so bile skrite solze. Saj je tudi danes bil njen rojstni dan. Cestni fotograf, ki jo je, zdolgočasen, ves čas opazoval, je ob njenem smehu zmajal z glavo.

Tatjana pa je, prevzeta ob mislih na prijateljčin prihod, hitela čez mesto na bližnjo železniško postajo in v mislih že sestavljala valbilno pismo...

P.S.: »San Martinov spomenik«: spomenik generalu San Martinu, tkm. »Očetu domovine«, ki je Argentini dosegel svobodo izpod kolonialne Španije.

»ZUBELJ NA MEJI DVEH DOB IN DVEH SVETOV«

Ob sedemdesetletnici Vinka Beličiča

Gmajna, češminov grm ...

Med mejniki pot iz doline, molitev na gori za Kačurjev rod. — Nekje je luč.

Bližine in daljave ...

V letu borove grizlice prelistavanje poldavnine in nova pesem — dokler je dan ...

* * *

Dvanajst knjig je dalo svoje naslove za to kraško impresijo, in za temi knjigami je umetnik z vsem svojim svetom, z vsem svojim življenjem.

Sedemdesetletnik, ki se vsako jutro, svež in postaven, odpravlja na neke avtobuse, v neke knjižnice, v neki urejeni, dinamični novi dan. Za njegovim naproženim korakom slutimo cilje in načrte, ki segajo še daleč v obzorje, poznamo pa tudi doslej prehojeno pot, ravno in ponosno. Ta pot na zemljevidu ni dolga.

Vinko Beličič se je rodil 19. avgusta 1913 v Črnomlju. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, univerzo pa v Ljubljani, kjer je poučeval do konca vojne. Maja 1945 je zapustil Slovenijo iz idejnih razlogov, pri katerih še zdaj načelno vztraja, in je bil kot begunec najprej na Koroškem, potem pa v beneškem Monigu. Jeseni istega leta je prišel v Trst, kjer je pomagal pri polaganju temeljev za obnovljene slovenske šole pod okriljem zahodnih zavznikov. Na teh šolah je potem poučeval tri desetletja.

* * *

Toda človeškim potem ne sledimo po zemljevidih.

Skozi čas je treba in skozi dušo, in zaustaviti se velja ob tistih mejnikih, ki so človeku sveti in ki ga hkrati oznamenjujejo.

Vinko Beličič — profesor in umetnik, zvest Bogu, Sloveniji, resnici in lepoti.

* * *

Biti slovenski profesor na Primorskem po končanem četrstoletnem raznarodovalnem nasilju, je bilo kot biti stavbenik v deželi, razdejani od potresa. Pa še nekaj več je bilo, zlasti če si poučeval materinščino, ki jo je bil tujec zatiral v pravilnem spoznanju, da s tem uničuje narodovo dušo.

Beličič je bil eden stavbenikov z velikim, odgovornim in ljubečim poslanstvom. Prvi poveljni generaciji in za njo še celi vrsti drugih je odkrival čarobni svet slovenščine in umetnin, ustvarjenih skozi stoletja v našem jeziku. Čutil je, da ni profesor enega izmed šolskih predmetov, marveč negovalec velike, v skrivnostno davno segajoče dragocenosti, ki je hkrati osnova narodne zavesti tudi za sedanost in za prihodnost.

Svojim dijakom se je trudil vcepiti ljubezen do rodne jezika, obenem pa tudi čut za njegove izrazne možnosti in značilnosti. V njegovih razredih je bila sloven-

ščina nekaj resnega, svečanega, bogatega. Zato je za tem profesorjem ostalo veliko spoštovanje v spominu njegovih učencev, kolegov in tudi širše javnosti. Spoštovanje tudi za ponos, s katerim je premagoval grenkobe ob nestalnosti profesorja brez pravih državljskih listin, in v razmerah, ki so bile včasih daleč od njegovega pojmovanja šolskega ideala.

* * *

Kot prehaja spomin na sejalca v pšenico in potem v kruh, tako tudi za dobrim profesorjem ostaja predvsem to, kar je dajal. Toda ime Vinka Beličiča bo imelo tudi trajen spomin — v slovenski književnosti, kateri je doslej dal že omenjenih dvanajst knjig.

V njih je utrip posebnega slovenskega časa, kot ga je doživljal občutljiv umetnik, iz Bele krajine presajen na Kras, iz predvojnih ostankov neke urejenosti vržen v poveljne pretrese, iz neke toplo občutene domovine umaknjen na njen rob, kjer mu je bilo življenje svobodnejše, pa včasih tudi težje.

Na tem ozadju je stkana večina Beličičevih črtic in novel. Tudi v pesmih je precej tega občutja (naslov našega jubilejnega zapisa je verz), vendar gre v poeziji pogosto daleč drugam — ta daleč pa je lahko čisto blizu, na Krasu, veliki ljubezni Vinka Beličiča, za Kosovelom prvega pevca tega čudno lepega koščka domovine.

V dvanajstih knjigah — in še kje — je ohranjeno, kar je šlo v izbranih besedah skozi strune nekega srca in skozi soj nekega duha. Ključna beseda pa je Bliščoba.

Spoznal sem jo prav pri Beličiču in menda sploh samo pri njem. Zdi se mi vredna poudarka ne le zaradi njene starinske lepote, marveč predvsem zato, ker simbolizira osnovni ton Beličičevega umetniškega in človeškega sporočila.

To bliščobo srečujemo v vseh otenkih njegove zamaknjenosti in meditacije, celo tam, kjer je v resnici senca (»senca pa spričuje, da je nekje luč«). Tudi iz bolečine in trpkosti sije nekaj, kar vabi iz resignacije nekam više. Še solza, ki je v Beličičevi umetnosti zelo redka beseda, ima nazadnje blesk, ki ji ga lahko daje samo žarek.

Ta bliščoba, ki je v izjemnih primerih celo pojoče vesela, je predvsem mirno in trdno zaupanje v neko vesoljno skladnost. V taki viziji postanejo tegobe relativne, ranjena misel ve, kam ima zapluti, v njenem žaru sta možnost in optimizem isto, kot sta isto resnoba in vedrina.

Bliščoba, da še enkrat izpišem v verzalkah to veliko Beličičevo besedo, daje njegovim umetninam dimenzijo Dobrega. Skozi njegove knjige potujemo kot po gozdovih iskanja, nazadnje pa se vselej spočijemo na jasi, kjer posije blaga svetloba in nam vlije poguma za nadaljevanje po poti, ki smo jo izbrali in vzljubili.

Popotovanje na Kras

(CIKLUS, NAGRAJEN NA LITERARNEM NATEČAJU MLADIKE)

NOKTURNO

Luna je zlila
medeninasti sij na hraste
in posrebrila skale:
kobile je zažejalo ob temnem kalu.

Zaslišala sem od morja sem
tesnobne krike
žalostne, zamirujoče.

Bili odmevi kraške so samote
ki morila jih je zarja
davi tam ob morju.

*

Ljubim peno valov
ki butajo v skalo
ljubim kup skalnih sivin
jokanje burje
in molk pred nevihto.

Ljubim onemogli
od morja vlažni Devin.
Oh, jaz vsako noč si na
Kras zaželim!

*

Moja gmajna je suha
tam ni dežja in tuli burja.
Moji borovci so nizki in temni
in brinje jedko sivi.

A, ko pride jesen in ruj
v sivini zgori
in burja v noči ihti

je moja gmajna
pusta in suha
najlepša med vrtovi Edna.

ŠTANJEL

zvonik navpik
izsekan kamen
votla štirna
prazen dan
žena v črnem
hiša, vas in Kras
sameva votlo v prazen čas

MIRAMAR

vsako noč te sanjam
vidim te
kot biser na koncu
samotnih kraških vasi.
Miramar
spominov marčnih dar!
vsí mandljevcí
zate na Krasu cvetijo,
oljčne veje iz juga so zate
dar
Miramar

UMRLI ŽENI (E. DUJC)

Bodi breza
ki jo vidim v jutru
ko mi veter nosi piš iz morja
bodi solza rosna
ob poljubu dneva:
Bodi ptica, ki se v mraku
spušča nad poljane!
Bodi mehka tema,
noč spokojna, ki čez Javornike plane!

*

Moje pesmi so sanjski kriki
in ureščanje kavk v zimi,
so hrepenenje po pomladi in
blaznost nočnih sap.
So osamljeni glasovi iz
mrkih jam.

*

V tihi noči grem čez kraška polja
kamen zemlja brin
zemlja
kamen
v njem prebujajoč zemlje spomin.

*

Siv kamen, kamen s Krasa
objokovan v novembru
v neurju postaneš skala,
da zasedram hrepenenje.
Siv kamen, kamen s Krasa
Devin mojega življenja.

Brinje in hrast in prst
in kamenje
molči

Le brinjevka švigne in siva
podrast
me spomni na večnosti
čas

*

Breskov cvet si
v pojočem jutru
in velikonočni zvon
in bela češnjeva veja
moja Vipavska dolina

Anton Kufolo

In večno šumi Nadiža

Dnevnik beneškoslovenskega duhovnika

21

15. aprila 1945

PODBONEŠKE »TRGOVCE« PELJEJO

Snoči je zasedla Podbonesec precejšnja skupina partizanov (Lahov in Slovencev) ter je aretirala in peljala v smeri proti vzhodni Benečiji dva zloglasna ondota trgovca, enega upokojenega finančnega maršala (domačina) in enega Laha. Podbonesec je bil vedno gnezdo fašizma: nagajali so ti gospodje partizanom, v Podbonescu so se Nemci, republikanci in kozaki počutili kot doma, zato niso nikoli trpeli škode od Nemcev. Nemci so jim šli na roke, tako da so v tej vojni silno obogateli. Za to so dobro vedeli partizani in prav zato so v zadnjih časih napadali Nemce v Podbonescu.

18. aprila 1945

BITKA NA LOGU PRI POBBONESCU

Karavana kozaških vozičkov se je vlekla po cesti proti Čedadu. Na Logu so prežali nanjo in jo odločno napadli slovenski partizani. Razvnela se je huda bitka. Ostalo je mrtvih 8 kozakov in 10 konj — dva ranjena kozaka so odpeljali partizani.

Ubiti sta bili tudi dve ženski iz Breginja in ranjen neki moški; prisedli so bili na kozaške vozove na poti v Čedad. Ostali kozaki so kot zno-reli od strahu in so se razbežali na vse kraje, razsajali in kradli kolesa, s katerimi so bežali proti Čedadu.

Kakor po navadi so prihiteli na kamionih iz Špetra hrabri zavezniki kozakov, alpinci. Z Loga so besno streljali s topovi in strojnico v hribe, v gozdove, v Arbeč, Gorenjo vas in Marsin ter pili in jedli do štirih popoldne.

Ob štirih so se spravili na vozove in se, nič hudega sluteč, pojoč fašistične zmagoslavne pesmi in besno streljajoč, vračali v Špeter. Na Perovici pa jih je iznenadila nepričakovana partizanska zaseda. Naenkrat je zasula njih vozove prava toča partizanskih krogel iz gozda nad Perovico. Poskakali so z vozov in se skrili po jarkih. Proti večeru so partizani izginili in iz Špetra je prišla pomoč. Odpeljali so enega častnika in enega vojaka mrtvega ter štiri vojake težko ranjene. Bomo videli, ako bo ta lekcija spametovala Mussolinijeve šakale!

18. aprila 1945

DRUGA DVA ZLOČINA

Druga dva zločina so izvršili Mussolinijevi alpinci. Predsinočnjim so v Špetru ubili prilet-

nega moža iz Livka, ki se je vračal iz Čedada; nihče ne ve, zakaj! Danes so aretirali v Sovodnjah poštenega fanta, ga pripeljali v Špeter, ga postavili k zidu in ustrelili. Major, komandant alpincev, je že večkrat izjavil, da bi morali postreliti vse Slovence. Ali je že začel?

MIRNO

Mirno je po dolini po bitki na Logu. Ne upajo si več na represalije — tudi hrabri Mussolinijevi alpinci ne!

22. aprila 1945

SELITEV KOZAKOV

Danes je šla po veliki maši od vasi do vasi vest, da »kozaki grejo«: vse se je razbežalo v hribe. Malo pozneje se je vlekla po cesti s hriba zelo dolga kolona kozaških vozov, konjenikov in pešcev. Za varen prehod so poskrbeli Nemci, ki so že prej zasedli vse nevarnejše položaje od Kobarida do Podbonesca, od Podbonesca proti Čedadu pa alpinci. Ker so bili kozaki pogosto odločno napadeni od partizanov ob Nadiži, na cesti med Plestišči in Breginjem, kjer jih je bilo 40 mrtvih ter vsi konji pobiti ali zaplenjeni,

Župnišče v Plestišči, rojstnem kraju Antona Kufola

so sedaj zapustili še važni kobariški kot in se preselili na Laško.

Nemci, ki so jim ščitili pot, so pobrali v Podbonescu in Logu 10 moških in fantov in jih podili pred seboj v Kobarid kot talce iz strahu pred partizani.

GERMANIA KAPUT

Vsi »mežnarji« sveta se pripravljajo, da »zvoni po duši« Germaniji. Rusi so zavzeli Dunaj in se že borijo po ulicah Berlina, v Italiji pa so Nemci nabrusili pete in iščejo najkrajšo in najnevarnejšo pot proti domu. Tudi italijanski partizani so postali korajžni in jim resno nagajajo. Celo furlanski ozopovci, (1) ki so po bitki pri Nemah izginili s pozorišča, so se zopet oglasili in se skrbno zbirajo in pripravljajo, da se bodo v ugodnem trenutku, ko ne bo več nevarno, uvrstili med zmagovalce, morda kar v prve vrste.

Jugoslovani se bijejo po ulicah Reke in merijo na Trst.

Vsi podrepaniki: kozaki, črnosrajčniki, četniki itd. se zbirajo okoli Gorice in so zbegani. Nameravajo se z združenimi močmi braniti proti partizanom.

»BATTAGLIONE MATAJUR«.
»FIAMME VERDI«

Naši domači fašisti, bivši republikanci itd. se zavedajo usodepolnega časa in so v skrbeh, kako bi si v tej prehodni dobi brez škode ohranili dušo in telo. Združili so se z bivšim »rauberkomandom«, ki je ljudem ropal mast, denar in dru-

(1) Ozopovci, po kraju Osoppo: pripadniki italijanskih odporniških enot, ki pa so bili nasprotni garibaldincem in še posebej slovenskim partizanom, iz idejnih in nacionalnih razlogov.

go blago, in o katerem smo že pisali v tej kroniki, (2) in se prekrstil v »Battaglione Matajur«. Za komandanta se je postavil izprijeni domačin, ki je bil že dve leti v ječah, in ki je v času vojne igral vlogo špijona za Nemce. Bataljon so priključili ponovno se prebujajočim ozopovcem in prešli pod njih komando. Za ta »Battaglione Matajur« so se skrili vsi oderuhi in trgovci, ki so obogateli s pomočjo Nemcev, in ga podpirajo in financirajo. Postavili so se proti slovenskim partizanom in delajo veliko propagando proti njim, seveda le podtalno; odkrito jih še ne nadlegujejo. Boje se jih in se pripravljajo, da jih bodo izpodrinili.

Čudno, da se slovenski partizani in Garibaldinci ne zmenijo zanje in jim pustijo vso prostost. To je prava uganka!

Zabeležiti moramo dejstvo, da je bil v vsem času vojne en sam beneški Slovenec pri ozopovcih. Ker so bili tu osovaženi, si nikoli ni upal očitno domov. Tudi to je treba zabeležiti, da ozopovci niso nikoli nastopali v Benečiji — niti poskusali niso priti k nam.

28. aprila 1945

ŠPETSKA »REPUBLIKA« SE PODAJA

Tudi alpinci so že spoznali, da se bliža ura računa, ne nosijo več pokonci glave in študirajo, kam naj bi skočili, da bi se rešili. Slovenski partizani in garibaldinci so korajžno nastopili v

(2) Glej Mladika 2-3, str. 27.

*pod črto - pod črto***»FOJBE«**

Zadnji meseci so prinesli hudo zaostritev narodnostne mržnje na Tržaškem na škodo slovenske skupnosti. To ni bilo naključno, saj so mrhovinarji skrajne desnice spretno izkoristili priložnost napovedanih parlamentarnih volitev, da so predčasno sprožili svoj propagandni stroj, da bi se okrepili na škodo sredinskih strank. To ni bilo opazno samo pri nas na Tržaškem, kjer je nacionalizem še vedno v modi, kakor je dokazal primer proslavljanja zloglasnega F. Giunte in potem škvadristični nastopi po slovenskih vaseh, temveč tudi v vsedržavnem merilu. Ne zdi se nikakor naključno, da je mesečnik *Storia illustrata* v dveh zaporednih številkah objavil dolg članek v nadaljevanjih o medvojnem in povojnem nasilju proti Italijanom na vzhodni meji, nasilju, ki ga je avtor pripisal skoro izključno slovanskemu šovinizmu in nacionalizmu. Članek je dopolnil se-

znam 4.321 žrtev, ki so končale v »fojbah«. Seznam je skoro natanko isti, kakor ga je bil pred nekaj desetletji objavil Bartoli, v bistvu nepreverjen in neprečiščen. Kot dodatek obljublja Pitamitz še nadaljnjih 400 imen.

Seznam je seveda že sam po sebi grozljiv, kakor so srhljivi prizori in dogodki, ki jih članek opisuje in ki se vključujejo v grozote II. svetovne vojne. To ni prostor, da bi na široko razpravljali o teh žalostnih dogodkih in niti ne o članku, ki le občasno in mimogrede obravnava ideološke vidike tega nečastnega obračunavanja, predvsem pa pozablja na vse tisto, ki je do tega privedlo in ki se je začelo mnogo prej. Od poštenega zgodovinarja lahko danes zahtevamo, da gre k viru zla in da se ne omeji samo na sicer obsodbe vredno maščevanje. Pitamitz piše samo o slovanskem ekspanzionizmu in samo mimogrede in sramotljivo omenja odgovornosti, ki si

jih je prevzel fašizem. Ta svoja stališča potem potrjuje v odgovoru na pismo Galliana Fogarja, ki popravlja in korigira samo nekatere vidike Pitamitzovega pisanja. Toliko o tem, vendar pa razgovor s tem nikakor ni zaključen.

Medvojni in povojni dogodki terja poglobljeno analizo in — kakor je to lahko žalostno in mučno — tudi neko preveritev in izčrpno raziskavo. Tudi brez nekaterih zaključkov ne bo mogoče iti mimo in tudi prevzema določenih odgovornosti. To nalaga brez dvoma težko, vendar pa dolžno zavzetost slovenskih zgodovinarjev na tej in na drugi strani meje, da dajo svoj doprinos pri razčiščevanju krvavega obdobja v zgodovini naših krajev. Do zdaj tega — kolikor je znano — niso storili.

Špetru in zahtevali predajo teh snoparjev. (3) Med pogajanja se je vrnil laški špeterski kaplan in prepričal alpince, naj se predajo badoljevcem oziroma naj prestopijo Nadižo ter grejo na Vrh, kjer jih bodo čakali ozopovci. Tako so storili in ob »enajsti« uri postali ozopovci in ... zmagovalci!

29. aprila 1945

SMRT FAŠISTOV

Radio nam je oznanil, da so zavezniki dospeli že do Benetk. V vsej Gornji Italiji so laški partizani skočili v hrbet Nemcem in fašistom ter se polastili vseh mest. Snoparski prvaki so se obupno vrgli proti švicarski meji, a našli so zaprta vrata in padli v roke partizanom. Milanski radio je danes povedal, da je ljudsko sodišče včeraj obsodilo na smrt Mussolinija, Farinaccija, Staraceja, Pavolinija in nešteto drugih hierarhov. Vsi ti lumpi so bili postreljeni v neki vasi pri jezeru Como. Njihova trupla so bila prenešena v Milan in obešena na trgu Piazzale Loreto. Z Mussolinijem je bila obešena tudi njegova priležnica Claretta Petacci. Tudi generala Grazianija, vrhovnega poveljnika Mussolinijevih vojsk, so ujeli in izročili zaveznikom.

PONESREČENI NAPAD NA ČEDAD

Snoči so slovenski partizani in garibaldinci vdrli v Čedad, pa so ga morali zopet zapustiti,

(3) Snop za »fascio littorio«, emblem fašizma.

ker so prišli nemški posadki na pomoč težki oklepni vozovi. Le-ti so priropotali do Špetra, preiskali hiše in iskali ondotnega kaplana, ki je bil k sreči pravočasno zbežal. Streljali so na vse strani v hribe in se nato vrnili proti Čedadu.

30. aprila 1945

PODREPNIKI NA BEGU

Iz Tolmina in Kobarida je zbežalo k nam več bataljonov alpincev. Na cedilu so pustili Nemce in si rešili kožo. Prešli so na desno stran Nadiže, da bi se ne srečali z Nemci. Napolnili so naše hiše in spravljajo v kovčke blago, nakradeno v soški dolini. Zamenjujejo vojaške uniforme s civilnimi in pripenjajo na klobuke partizanske znake, da bi se lažje na svojo roko vrnili domov ... kot partizani.

Naši partizani se sploh ne brigajo zanje. Pri Lipi je nekdo od teh fašistov ustrelil brez vzroka ubogega moža iz kobariškega kota, ki se je mirno vračal domov iz Čedada. Ti šakali se bahajo, kako surovo so ravnali s Slovenci in kako so jih topli in pobijali. In sedaj se pripravljajo, da pridejo v njih vasi kot ... zmagoslavni partizani.

1. maja 1945

ZADNJI NEMŠKI POZDRAV

Republikanski alpinci so ponoči zginili čez Vrh in se povečini združili z alpinci, nekaj pa jih je izginilo domov.

pod črto - pod črto

»POHVALBE IN POTAŽBE« Odgovor M. Kravosu na članek v Naših razgledih

Da, morda je bila »izredna, enkratna priložnost, da se pokažemo«, kot je zapisal Marko Kravos. Pa še ta edina priložnost je Kravosa motila, ker ni mogel sam (kakor bi rad) določati izbora literatov za literarni večer, ker ni mogel sam predstaviti literatov (vključno sam sebe), ker ni mogel tega in onega: ker nihče ne bi smel danes spregovoriti o kulturi v zamejstvu mimo Marka Kravosa?

In tako je skušal Marko Kravos v Naših razgledih, št. 11, 10. junija 1983, popraviti, kar se je popraviti dalo: izbor literatov, uvodno besedo Zore Tavčar, okroglo mizo. Ob tem je v svoj pralni strojček nametal nekaj umazane perila, da bo MATICA vedela, kako pravzaprav stoji stvar in da ji v bodoče ja ne pride spet na misel, da bi v Ljubljano vabila kake zanikrne kle-

rikalce, ki se z njo samo kregajo, ki od nje samo vlečejo dinarčke, protestirajo, rušijo njen ugled, kulturnega pa sploh nimajo kaj pokazati razen nekaj glasil (mesečnik Mladiko, ki izhaja 27. leto, goriške mohorjevke, ki izhajajo vse od konca vojne, SPBL ... in zloglasni tednik — »listič« — Katoliški glas v svojem 35. letniku).

No, Marko Kravos ima pravico pisati, kar se mu zljubi, resnice pa le ne sme pretvarjati — tega si ne more dovoliti.

* * *

Skupne« Prešernove proslave. Marko Kravos piše:

»... tam je ena stran videla v prireditvi priložnost za tvegano iskanje sodobnih duhovnih vrednot v tradiciji in današnjosti, druga pa največkrat le priložnost za prekrščevanje Prešerna, slovenske kulture in občinstva ... Pri tem pa je bila teža organizacije in dela, pa tudi vsakokratno snubljenje in

vabljenje k skupnemu delu, samo na plečih prvih.«

Ne bi se rad prekal o vsebini teh »skupnih« proslav. Bile so vedno sad kompromisov. A saj ni šlo za to. Dejstvo je, da tista opevana stran, ki je »snubila in vabila k skupnemu delu«, ni bila zmožna prenesti za govornika na proslavi ne pisatelja Borisa Pahorja ne pesnika Vinka Beličiča in zato so se te skupne proslave prenehale. Prvič slišim, da bi bili razlogi drugačni. (O vsem tem obstaja dokumentacija.) O tistih »plečih«, na katerih je vse slo-nelo, bi pa imel tudi kaj povedati.

Najprej da imajo Kravosove ustanove tudi po več nastavljenih uslužbenec (hvalabogu) za delo, ki ga v sorodnih organizacijah v drugem taboru opravljajo nekateri zaletavi idealisti brez honorarjev in prebend. Zato bi moral Marko Kravos o tem molčati. Pozablja namreč, kako je ob eni zadnjih »skupnih« proslav odklonil izbor pesniške bere iz Rezije, češ da mu

Med ljudstvom vlada strah, ker se je bati, da bi se Nemci umikali po nadiški dolini. Po vseh vaseh vidimo oborožene pripadnike »Battaglione Matajur«, ki se ponajšajo kot zmagovalci ... le slovenskih partizanov ni nikjer — kdove, kje so danes zaposleni. Ob desetih se sliši hudo streljanje v Špetru in se vidi gost dim. Vsi smo alarmirani. Nemci grejo, kaj bo z našimi domovi! Nato smo zagledali dolgo kolono nemških oklepnic in kamionov. Pred seboj so podili kakih 200 civilistov, da bi partizani ne streljali nanje. Oni pa so streljali na vse strani. Vse je bežalo v hribe. Naši od »Battaglione Matajur« so takoj izginili proti Mažerolam, da ni bilo ne duha ne sluha o njih: to je res »frdamana korajža«! — Ob štirih popoldne se je pojavila druga, še večja kolona Nemcev. V Špetru sta dva slovenska partizana streljala nanjo ter ubila dva Nemca. Nemci so postali besni in streljali med domačini, tam, kjer sta bila ubita Nemca, gori hiša, v gostilni »Belvedere« so izropali in razbili vse, kar so našli. Nihče ni po dolini streljal na Nemce, zaradi civilistov, ki so jih peljali s seboj kot talce.

ČEDAD ZASEDEN

Danes so partizani vkorakali v Čedad in zajeli nekaj Nemcev, katerim ni uspelo pobegniti. Od vzhodne strani so vkorakali slovenski partizani, od zahodne pa ozopovci oziroma badoljevci. Slovenskih je razmeroma premalo, ozopovcev kot listja in trave, ker so se jim pridružili

vsi republikanci, ki so morali odložiti orožje, in tako tudi oni iz »Battaglione Matajur«, in vsi bivši nemški in Mussolinijevi podrepaniki se baha vo kretajo po mestu kot ozopovci. V Špetru in po šentlenarški dolini kar danes ustanavljajo in oborožujejo nove bataljone ozopovcev (Battaglione Erbezzo itd.) z bivšimi fašisti in nemškimi špijoni. Garibaldinci se nekam čudno zadržujejo in se ne razume, ali delajo sporazumno z Ozopovci.

ŽUPANSTVA OKUPIRANA V BENEČIJI OD SLOVENSkih PARTIZANOV

Na županstvih so izobešene slovenske zastave — tako tudi v Čedadu in Čenti. Vendar gre le za patrolje štirih do petih mož oziroma slovenskih kmečkih fantov, ki sami ne vedo, kaj naj bi počeli in kako se zadržali. Ravno tako je s stražo slovenskih partizanov pri mostu Sv. Kvirina. Ozopovci so kar pleplavili Čedad in vso Benečijo — radi bi izpodrinili slovenske partizane iz županstev in jih izgnali iz Benečije, ampak čakajo, da bi videli, kakšno stališče bodo zavzeli do slovenskih partizanov zavezniki, ko bodo prišle njihove čete.

1. maja 1945

KONEC VOJSKE V ITALIJI

Vse nemške in fašistovske sile v Italiji, do Soče, so se danes ob 14. uri predale na milost in nemilost zaveznikov. Gre za 22 nemških in

pod črto - pod črto

profesionalna etika ne dovoljuje, da bi to delo opravil zastoj. Zato ga je pa za isto ceno opravil garaški osel iz zloglasne organizacije, ki samo čaka, da bi se šla v Ljubljano pokazati! Osl, kakor vsi vedo, pa nimajo profesionalne etike.

* * *

Prav tako krivično piše Marko Kravos o tržaškem gledališču:

»...eni so se trudili za modernost tržaškega gledališča, za organsko začrtan repertoar, za razvoj gledališkega izraza in občinstva ob njem, drugi pa so zvečine skrbeli le zato, da se ne bi razpaslo v njem pohujšanje in da bi bilo čimveč pravovernih tekstov in režiserjev ...«

Izjava ni samo krivična, ampak tudi neumna.

Vprašujem: kdo že 35 let vodi Slovensko stalno gledališče v Trstu? Kdo mu določa repertoar? Kdo izbira režiserje? V čigavih rokah pravzaprav je, pa čeprav sedi zadnja leta v njegovem

vodstvu tudi nekaj katoličanov ali nemarksistov? (Kolikšna je njihova teža, se je pokazalo že ob raznih priložnostih, ne nazadnje ob volitvah novega predsednika.) Toda misli morda Marko Kravos odzvati katoličanom tudi pravico do kritike? Bi rad drugim zaprl usta, kot mu ni prav, da so se šli nekateri v Ljubljano »kazati«? Ali se M. Kravos ne obnaša v tem primeru kot kak politkomisar, ki skrbi za »čistost« s svojim neutrudnim pralnim strojčkom?

* * *

Ko človek komentira Kravosovo pisanje, ga obhajajo dvomi in slaba volja. Navsezadnje — si misli — je vse tako kot ob tisti »skupni« Prešernovi proslavi: Marko Kravos bo za svoje pisanje v Naših razgledih prejel honorar, sam pa boš spet prejel brco tja, odkoder on — ven gleda (glej literarni večer v Ljubljani 27. junija 1983!). Zato raje odnehaj!

* * *

Naj torej odneham! Zapis o kulturnih dneh Slovencev iz Italije v Ljubljani pa je le uspelo pripraviti Marku Kravosu. Je to slučaj?

MARIJ MAVER

Trst, 16. junija 1983

Objavljamo pismo, ki ga je 18. junija letos poslal uredništvu NAŠIH RAZGLEDOV Marij Maver kot odgovor na članek Marka Kravosa o kulturnih dnevih Slovencev iz Italije v Cankarjevem domu v Ljubljani (Naši razgledi, št. 11). Od objave Kravosovega članka in od zamejskih dni v Ljubljani je preteklo že toliko časa, da je pismo morda že zastarelo. Vendar ga objavljamo iz enega samega razloga: zato da bi Kravosove napačne trditve ne ostale brez odgovora. NAŠI RAZGLEDI pa so z neobjavo dokazali, koliko jim je do različnih stališč in do razčiščenja kulturnih manipulacij v zamejstvu.

Uredništvo

6 Mussolinijevih divizij — skupno čez milijon vojakov.

Stalin je danes po radiu naznanil, da so Rusi okupirali Berlin. Nemci pa naznanjajo, da sta Hitler in Goebbels izvršila samomor v Berlinu.

2. maja 1945

»ANGLEŽI GREDO«

Danes ob desetih se je privlekla iz Čedadu dolga kolona oklepnih vozov in kamionov in se ustavila v Briščah. V začetku smo se bali, da bi ne bili Nemci na begu, in smo se poskrili. Šele ko smo slišali veselo zvonjenje v Špetru in Briščah, smo prišli na dan in tekli na nadiško cesto gledat in pozdravljat rešenike. Angleži so se izkazali prijazni in so ponujali otrokom in ženskam čokolado in konzervirano blago, moškim pa cigarete. Ljudje se niso niti zmenili za kosilo in do pozne noči so ob cesti občudovali motorizirane kolone, ki so nepretrgoma drvele proti Kobaridu.

KALIŽA STRELJAO

Z Angleži so s kamioni prišli k nam, prvič, odkar je vojska, tudi ozopovci ter kričali in razsajali po vaseh tako, da se je moralo tistih par slovenskih partizanov poskriti. Kričali in preklinjali so tudi proti slovenskim zastavam in jih odstranili — le pozneje so jih partizani zopet razobesili. Ko so v Podbonescu zagledali znane ga partizana Kaliža (Avgusta Čedermaca) iz Ščiglov, so začeli besno streljati nanj s puškami, bombami in mitraljezi. Težko ranjenemu se je uspelo skriti v cestni jarek, drugače bi ga umorili, ko bi jim prišel v roke.

Šele pozneje, skoraj popolnoma izkrvavljen, se je javil Angležem, ki so ga skrivoma prepeleli v bolnišnico.

4. maja 1945

STRAH PRED ZASTAVAMI

V Vidnu, Čedadu, Čenti vihra poleg zavezniških zastav tudi jugoslovanska. Ta zastava močno draži Lahe, zlasti nacionaliste: bojijo se, da bi ne prišli pod Jugoslavijo.

5. maja 1945

IZGINILA JE

Izginila je iz našega županstva peščica slovenskih partizanov, in z njimi tudi zastava. Na županstvo je prišlo takoj za Angleži vse polno ozopovcev, ki so se jim zoperstavljali, jih nadlegovali in končno izpodrinili.

Smešna je okupacija, če ni podprta z večjimi močmi. Triletno borbo za Benečijo, ki nas je toliko stala, so izgubili na smešen način.

(Se nadaljuje)

V slovenska obzorja in čez

Mogoče ne veste, da...

- da je bivši ideolog francoske komunistične stranke Roger Garaudy, ki so ga tudi na Slovenskem prevajali in predstavljali kot »iščočega« kristjана, postal musliman in se celo dal obrezati ...
- da je neka raziskava ugotovila, da 30% študentov italijanskih srednjih šol ničesar ne bere ...
- da bomo Slovenci prihodnje leto slavili 400-letnico izida prvega slovenskega — Dalmatinovega — prevoda Svetega pisma (1584) ...
- da so na Češkem izumili nekakšno koncentracijske samostane, da bi tako odtegnili čim več duhovnikov od ljudi ...
- da je pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu izšla 206 strani obsegajoča knjiga Alojzija Geržiniča **BOJ ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO NA PRIMORSKEM ZA DELOVANJA DR. SREČKA BARAGA PRI ZVU**, z bogatim dokumentarnim gradivom iz prvih povojnih let in tudi z imenskim kazalom ...
- da številka angleške revije **ENCOUNTER**, ki je izšla v maju letos in prinaša članek N. Tolstoya o vračanju domobrancev in četnikov s Koroškega v prvem mesecu po vojni, ni dosegljiva niti v rezerviranem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani ...
- da je pred sto leti (leta 1883) znani slovenski slikar Jurij Šubic naslikal prelepo sliko **Pred lovom** ...
- da je pri koprskem Ognjišču izšla v lepi opremi Jureta Kocbeka knjiga Vinka Ošlaka **POGOVORI POD ŠOTORI**, umetniško napisan uvod v filozofijo za mlade ljudi ...
- da je v oddaji ljubljanske TV, ki je bila 30. junija in je slavnostno predstavila naslovnega škofa dr. Grmiča, sodeloval isti časnikar — Milan Meden —, ki je komaj pred kakšnim letom strupeno napadel njegovega prijatelja, pesnika in teologa Vladimira Truhlarja ...
- da so slovenski arheologi odkrili na hribu uro daleč od Ambrusa v Suhi krajini ostanke cerkve iz časa pred prihodom Slovencev ...

Intervju iz Medjugorja

Objavljamo nekaj značilnejših odlomkov iz razgovora, ki ga je imel 10. januarja 1983 v Medjugorju frančiškan p. Tomislav Vlašić z mlado Mirjano Dragičević, eno od medjugorskih vidkinj. Mirjana je prva od znamenite petorice, ki se ji je »Gospa« nehala prikazovati. Je tudi edina, ki ji je bila zaupana tudi zadnja — deseta — skrivnost.

Ta objava seveda ne obvezuje našega stališča do medjugorskih dogodkov.

Uredništvo

Tomislav: Mirjana, prosil bi te, da poveš kaj o dogodkih, ki so vezani na prikazovanja Blažene Device, posebno na tvoja doživetja.

Mirjana: Z Blaženo Devico Marijo smo že 18 mesecev in postali smo zelo zaupni do nje. Cutim, da me ljubi z nekakšno materinsko ljubeznijo. Zato sem jo lahko vprašala, karkoli sem hotela. Vprašala sem jo vse o nebesih, peklju in vicah, da bi mi pojasnila nekatere pojme, ki mi niso bili jasni. Vprašala sem jo na primer, kako more biti ljubi Bog tako neusmiljen, da vrže nekatere ljudi za večno v pekel. Mislila sem si: če na zemlji v čem pogrešiš, greš v zapor, kjer si nekaj časa, potem pa se ti oprusti. A v peklju naj bi bil večno? Gospa je rekla, da ljudje, ki pridejo v pekel, ne mislijo več dobro o Bogu, ampak ga še bolj sramotijo. Zaživijo s tem peklom in sploh ne mislijo na svojo rešitev iz njega. Potem mi je rekla, da so v vicah kot nekakšna nadstropja, od najbližjega peklju gor do najbližjega nebesom. Rekla je tudi, da ljudje mislijo, da gre največ duš iz vic v nebesa na praznik vseh svetnikov, v resnici pa jih gre največ iz vic v nebesa na božič. Potem je rekla, da nekatere duše v vicah mnogo molijo, a na zemlji nihče zanje ne moli na zemlji. Tistim dušam, ki v vicah veliko molijo, Bog dopušča, da se javijo svojcem na zemlji ...

Tomislav: Ti je Gospa govorila o tem, ali gre danes veliko ljudi v pekel?

Mirjana: Ravno to sem jo pred nedavnim vprašala. Rekla je, da jih gre v današnjem času največ v vice, potem v pekel, a šele nato v nebesa ...

Tomislav: Torej najmanj v nebesa.

Mirjana: Da.

Tomislav: Ali si videla pekel?

Mirjana: Ne, nisem hotela.

Tomislav: Vice?

Mirjana: Tudi ne, samo nebesa.

Tomislav: Dobro, kaj si v zadnjem času še zvedela razen o onstranstvu?

Mirjana: Kot veste, mi je Gospa povedala deseto skrivnost. Prav tako deveto. Rekla mi je tudi nekaj, kar je zelo pretresljivo. Da sta se nekoč Bog in Satan pogovarjala in da je

Satan rekel, da ljudje verujejo v Boga samo, dokler jim je dobro, a kakor hitro jim gre slabo, ga preklinjajo. Tedaj je Bog dovolil, da si Satan izbere stoletje, v katerem bo vladal. In Satan si je izbral to dvajseto stoletje ...

Tomislav: Povej mi, kako Satan deluje. Ti je Gospa govorila, po kom in v čem se kažejo njegova dela?

Mirjana: Največkrat so to osebe brez karakterja ... A prav tako gre v velike vernike ... Stopil je celo med častite ceste v Rimu ... On zdaj rajši priteguje prave vernike kakor nevernike ...

Tomislav: Nikoli nisi podrobno opisala, kaj se ti je pred časom zgodilo.

Mirjana: To je bilo pred kakimi šestimi meseci. Kot navadno sem se zaklenila v sobo, bila sem sama in sem čakala Gospo. Ravno sem pokleknila, še pokrižala se nisem, ko se je zabliskalo in pojavil se je Satan ... Bil je zelo ostuden ... Nisem doumela, kaj hoče ... Zameglilo se mi je in sem se onesvestila ... Ko sem prišla k sebi, je še vedno stal tam ... Začel mi je govoriti, da bom imela vse, karkoli si bom poželeva v življenju, da bom najlepša, da bom imela največ sreče in podobne stvari, da mi Gospa ni potrebna, da me vara, da mi je prinesla samo trpljenje ... Tedaj mi je nekaj reklo iz duše: Ne, ne in ne! Prijel me je nekakšen krč, začutila sem bolečino, Satan je izginil. Potem se je pojavila Gospa, ki mi je bila dala moč, da sem ga sprejela povsem normalno ...

Tomislav: Rekla si, da je 20. stoletje prepuščeno Satanu.

Mirjana: Da.

Tomislav: Ali je stoletje gledano kronološko do dva tisoč let ali pa je mišljeno na splošno?

Mirjana: Ne, mislila sem na splošno, kot na del 20. stoletja. Na primer dokler se ne začne uresničevati prva skrivnost. Do tedaj bo on vladal. Vse, kar mi je pojasnila, sem si zapisala s šiframi. Vsak datum, da ga ne pozabim. Imam pravico, da dva ali tri dni prej izberem duhovnika in mu rečem na primer: pojutrišnjem bo to in to ... On lahko to tudi pove ljudstvu ...

Tomislav: Ali so bile skrivnosti, ki so vam bile zaupane, povedane že komu iz prejšnjih generacij?

Mirjana: Na to vam ne morem odgovoriti ...

Tomislav: Dobro ... Ali veš, kdaj se bodo začele uresničevati skrivnosti?

Mirjana: Vem. Vem celo za vsak datum vsake skrivnosti.

Tomislav: Ne moreš ničesar o tem povedati?

Mirjana: Ne bi mogla ...

Tomislav: Torej se o skrivnostih zdaj ne more ničesar konkretnega izvedeti, dokler vam Gospa ne reče, da smete povedati.

Mirjana: Ne.

Tomislav: Je mogoče trditi, da gre za osebne skrivnosti?

Mirjana: Ne, nimam niti ene skrivnosti, ki bi bila samo zame ... Moje skrivnosti so za Medjugorje, za Jugoslavijo in za nekatere kraje ter v zvezi z znamenjem.

Tomislav: Ti si prejela zadnjo skrivnost.

Mirjana: Da, deseto.

Tomislav: Ali lahko poveš, na kaj se nanaša ta skrivnost?

Mirjana: Ne morem. Lahko rečem, da je bila zame hujša od prejšnjih sedmih. Dolgo sem prosila Gospo, če bi se mogla ta skrivnost ublažiti. Končno mi je rekla, da je treba pritegniti čimveč ljudi k molitvi. Pritegnila sem k molitvi zelo mnogo vernikov v Sarajevu. Potem mi je nekega dne rekla, da se ta skrivnost ublaži. Potem je prišla deveta, še strašnejša. In deseta, ki je gotovo najstrašnejša. In ne more se ublažiti niti malo. Ne morem povedati, v čem je. Če bi povedala nekaj, bi izdala vse.

Tomislav: Torej je deseta skrivnost taka, da se bo zgodila.

Mirjana: Da.

Tomislav: Se moremo pripraviti nanjo?

Mirjana: Gospa je izrecno rekla, da se morajo ljudje nanjo duševno pripraviti, da ne bo panike ... Da morajo biti pripravljeni na to, da morajo jutri umreti ... Vem, da nihče ne more mirno sprejeti smrti, a vendar morajo biti v duši mirni, v zavesti, da so verniki, da so pri Bogu, da jih bo sprejel Bog ... Potem mi je poklonila nekaj zelo dragega: rekla je, da se mi bo prikazala za vsak moj rojstni dan, dokler bom živa, in kadar se mi bo zgodilo kaj težkega ... Sedaj bi rekla ljudem, naj se spreobrnejo, dokler je čas. Če vse zapustijo, naj ne zapustijo Boga in vere. Duhovnike bi prosila, naj pomagajo ljudem, ker nekateri duhovniki odvrčajo ljudi od vere ...

Tomislav: Povej mi, katera nevarnost je najhujša za človeštvo.

Mirjana: Najhujše od vsega je pač brezboštvo. To, da nihče ne veruje. Govorila mi je, da je vera v Nemčiji, Švici, Avstriji slaba, zelo slaba.

Tomislav: Kaj misliš, zakaj Gospa stalno poziva k molitvi in k pokori?

Mirjana: Ker se z molitvijo in s postom lahko zelo veliko naredi. Gospa je rekla, da se z molitvijo in postom morejo zaustaviti vojne in preprečiti katastrofe ...

Tomislav: Bi lahko še kaj povedala glede razgovorov z njo?

Mirjana: Ne vem, kaj bi še povedala. Mor-da to, da se mi je nehala prikazovati. Vprašala

sem jo, zakaj moram ravno jaz biti prva. Rekla je, da je ostala z nami več kot dovolj. Ker pa je to zadnje prikazovanje na zemlji, potem...

Tomislav: Kako zadnje prikazovanje?

Mirjana: To je zadnjič, da Jezus in Marija prihajata na zemljo ...

Tomislav: Ali je to zadnje prikazovanje v tej eri, v tem razdobju Cerkve, ali pa se nikoli več ne bosta spustila na zemljo?

Mirjana: Tega ne vem. Rekla je, da je to zadnje prikazovanje na zemlji. Ne morem doumeti, kako to ... Potem sem jo vprašala, zakaj se mi ne bo več prikazovala. Pojasnila mi je, da sem se jaz odločila nadaljevati s šolanjem, da se moram obrniti k življenju brez njene pomoči, brez njenih nasvetov, da moram biti kot drugi mladi, kot druga dekleta ...

Tomislav: Ali ti je ob slovesu še kaj rekla?

Mirjana: Rekla mi je nekaj, kar je osebno zame. Dala mi je neke nasvete. In rekla je: Pojdi v miru božjem!

Tomislav: Ti je govorila o drugih vidcih?

Mirjana: Rekla mi je, da jim moram, ker sem nekoliko zrelejša, pomagati, biti z njimi, se z njimi razgovarjati ...

Tomislav: Mirjana, povej mi, kako si se počutila po zadnjem srečanju z Gospo. Je bilo težko to slovo?

Mirjana: Takole. Ko je odšla, sem samo takole sedela in naenkrat mi je bilo, ko da to ni resnica. Tako mi je bilo, ko da bo spet prišla, ko da bom molila ob tem času, pa se bo spet prikazala ... Nato pa me je obšlo nekaj strašnega ... Želela sem si, da bi me vsi pustili pri miru ... Zaklenila sem se v sobo in vsa raztrgana čutila, da bo prišla, pa spet da ne bo prišla ... Spraševala sem se, kako bom jaz brez nje ... Ob uri, ko sem navadno pokleknila, da jo pričakam, sem pokleknila tudi zdaj in začela moliti, dolgo molila, bila sem kot v transu ... Potem tista zavest, da ne bo prišla ... Strašno je bilo, strašno.

Tomislav: Si bila potrta?

Mirjana: Da. To je bilo grozno. Tudi v šoli. Vsi so mi govorili, da sem znorela ... Vedno sem bila vesela v šoli, nisem dovolila, da bi kdo videl, da trpim, zaradi česa ... A sedaj, ko se mi je to zgodilo, sem si nekako 14 dni najbolj želela, da bi takole samo sedela ... Profesor me je poklical, pa nisem vedela, za kaj gre ... Če mi je rekel samo besedo, zakaj ne poslušam, sem začela jokati ... Bila sem strašno občutljiva ... Polagoma pa mi je bilo vse lažje in lažje ... A če se spomnim, da ne bo več prišla, je spet tu žalost ... V duši nekaj boli ...

Tomislav: Ali med molitvijo ne moreš v svoji notranjosti pričarati občutek njene bližine?

Mirjana: O, morem. Ravno včeraj mi je to uspelo pri onih sedmih očenaših. Tako čudovito sem se počutila, ko da sem molila z njo ...

(Povzeto po besedilu v hrvaškem jeziku)

Dr. ANTON TRSTENJAK — ČLAN SAZU

Znani slovenski psiholog duhovnik dr. Anton Trstenjak, ki je večkrat predaval tudi v Trstu — spominjamo se ga s študijskih dni v Dragi leta 1973 —, je bil pred kratkim izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Dr. TINE DEBELJAK — 80-letnik

V daljni Argentini, kjer živi in dela že vsa povojna leta, je 27. aprila letos slavil 80-letnico znani literarni zgodovinar, pesnik in publicist dr. Tine Debeljak. Rodil se je v Škofji Loki, slovanske književnosti pa je študiral na ljubljanski in praški univerzi. Bil je urednik Doma in sveta. Je član londonskega Pen-kluba in je še vedno eden najplodnejših kulturnih ustvarjalcev v zdomstvu.

»TAIMS« NAJBOLJŠI

Na letošnjem 13. zamejskem festivalu domače glasbe v Števerjanu se je najbolje odrezal in izkazal ansambel Taims z Opčin. Prejel je kar tri nagrade in sicer za najboljšo melodijo (skladbica »Melodija zelenih dni« Saše Martelanca in Janeza Beličiča), za najboljšo izvedbo in še nagrado kot najboljši zamejski ansambel.

CIRILMETODOVA NEDELJA

Tradicionalna Cirilmetodova nedelja na Vejni je 10. julija letos privabila kljub vročemu popoldnevu kar lepo število vernikov. Praznik so letos povezali z nekaterimi jubileji. Z novomašnikoma Trevnom in Vovkom so somaševali še srebrnomašnik Bogdan Bric iz Lokve pri Divači in zlatomašnik dr. Jože Prešeren iz Trsta.

Dr. VILKO FAJDIGA

Dolgoletni profesor ljubljanske teološke fakultete dr. Vilko Fajdiga je ob svoji 80-letnici prejel posebno priznanje, ki ga je ob izročitvi utemeljil dekan fakultete dr. Franc Perko. Dr. Fajdiga je začel predavati na teološki fakulteti leta 1943. Doktoriral je na katoliškem inštitutu v Parizu in na Sorboni. Rodil se je v Radovljici 22. junija 1903.

IVAN PETERLIN - NAGRAJEN

Ob koncu julija so podelili priznanja, ki jih vsako leto podelijo v okviru naše dežele športnikom, ki so se posebno izkazali in ki imajo zasluge za razvoj odbojke. Med petimi nagrajenci je bil letos tudi prof. Ivan Peterlin, član vodstva odbojcarskega društva Sloga, za katerega uspehe in razvoj ima posebno veliko zaslug.

DUNAJSKI KROŽEK

V glavnem avstrijskem mestu deluje že od leta 1977 Dunajski krožek, ki združuje številne koroške in druge Slovence, ki so se za stalno ali pa začasno po študiju zaposlili na Dunaju. Krožek, katerega pobudnik je bil zgodovinar dr. Feliks Bister, skuša poleg sproščenosti v domači družbi nuditi obiskovalcem aktualno kulturno ali znanstveno informacijo. Pred kratkim je krožek slavil svoje petdeseto srečanje.

MLADINSKI ZBOR GLASBENE MATICE

Mladinski zbor Glasbene matice v Trstu je zadnje dni junija gostoval na Holandskem, kjer se je v Den Haagu udeležil mednarodnega tekmovanja pevskih zborov. V svoji kategoriji je zasedel četrto mesto z 278 točkami na 300 točk. Na prva mesta so se uvrstili veliki zbor moskovskega radia, otroški zbor hamburške opere in madžarski zbor.

VIKTOR KOS — biseromašnik

V nedeljo, 3. julija je imel biseromašo v Komnu na Krasu msgr. Viktor Kos. Rodil se je v Podmelcu 4. avgusta 1899. Do upokojitve je služboval v Komnu. Ko so februarja leta 1944 fašisti požgali Komen in Rihemberk je Kos odšel v prostovoljno begunstvo s svojimi farani.

TRINKOV SIMPOZIJ

V začetku septembra organizirata Papeški slovenski zavod v Rimu in Slovenska teološka akademija simpozij o Ivanu Trinku ob 120-letnici rojstva. Na simpoziju, ki bo trajal teden dni, se bo zvrstila cela vrsta znanstvenikov in poznavalcev Trinka in njegove Benečije.

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

Pred kratkim so slovenski škofje razglasili ustanovitev slovenske pokrajinske škofovske konference. Za prvega predsednika so izvolili ljubljanskega nadškofa Alojzija Šuštarja, za podpredsednika mariborskega škofa dr. Krambergerja, za tajnika pa ljubljanskega pomožnega škofa Jožefa Kvasa. SPŠK bo delovala v okviru jugoslovanske škofovske konference.

UMRL JOŽE BAJEC

Dne 13. julija je umrl v Ljubljani zaradi srčnega napada zaslužni knjižničar Jože Bajec. Imel je 70 let, po rodu pa je bil Dolenjec. Slavistiko je doštudiral v Ljubljani.

Rajni Bajec se je z novim letom upokojil v časopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Trajna spomenika si je postavil z dvema temeljnima bibliografskima publikacijama. Leta 1973 je Narodna in univerzitetna knjižnica izdala njegovo 362 strani dolgo bibliografijo **Slovenski časniki in časopisi 1937-1945**. Zbral je podatke tako za matični prostor kot za zamejstvo in zdomstvo. S tem je nadaljeval Šlebingerjevo bibliografijo, ki se je končala tam, kjer je on začel. Ker po letu 1945 redno izhaja vsakoletna slovenska bibliografija, je tako Bajec izpolnil hudo vrzel enega najbolj živahnih publicističnih obdobj.

Leta 1980 pa je Slovenska izseljeniška matica izdala njegovo bibliografijo **Slovensko izseljeniško časopisje 1891-1945**. Za skopimi podatki o neslutem številu dnevnikov in časopisov Slovencev v Severni Ameriki, Argentini in drugih bližnjih in daljnih državah se skriva dolgoletno raziskovalno delo. O slovenskih izseljeniških kulturnih delavcih je rajni Jože Bajec pisal tudi v koledar izseljeniške matice, v Slovenski biografski leksikon in drugam.

VIDA TOMŠIČ

Pred kratkim je slavila 70. rojstni dan slovenska revolucionarka in javna delavka Vida Tomžič. Po vojni je vzemala odgovorna mesta tako v okviru SZDL kakor v okviru Zveze komunistov. Prejela je tudi več odlikovanj.

PAVLE MERKŪ

Mačkolje?

Konec lanskega leta je PD Mačkolje izdalo brošuro **Ob 30-letnici delovanja PD Mačkolje (1952-1982)**: v prvem poglavju **Nekaj podatkov iz preteklosti vasi** na str. 5 (strani v ti brošuri niso oštevilčene) beremo: »V matičnih knjigah župnije v Ospu, kamor je vas spadala v cerkvenem pogledu, se od vsega začetka, tj. od leta 1610 dalje, navaja ime vasi v naslednjih oblikah: **Mascougli**, **Maschoule** in leta 1716 **Mazckolje**«. Pravilno je poudarjen paretimološki (to je neznanstveni, ljudski) značaj razlage tega imena iz šaljive zamenjave beneškega leva — vas je namreč spadala h Kopru in Koper je bil beneška posest — z mačko. Dejansko pa, kakor vemo, nima domača žival ničesar iskati v tem krajevnem imenu. Večina jezikoslovcev (1) razlaga namreč krajevno ime iz rastlinskega apelativa (to je občnega imena) **máčka**: to je ime socvetja pri marsikateri rastlini. **Máčka** je tudi ime rastline »*Eryngium campestre*«. Sicer se nam ponuja kot druga močna razlaga samo še antroponim (to je osebno ime) **Máček**, ki v preteklosti nikakor ni bil redek, če je postal priimek in je ta priimek danes razširjen po vsem slovenskem prostoru.(2)

V obeh primerih je nastanek krajevnega imena enak: iz apelativa **máčka** ali iz osebnega imena **Máček** je najprej nastalo krajevno ime ***Máčkovc** (sele); prebivalci te vasi, ki je nastala še v prvem tisočletju, so se najprej z množinskim imenom imenovali ***Máčkovljane**, to ime se je pozneje skrčilo v **Máčkovlje** in ta oblika je postala novo krajevno ime, ki ga izpričujejo zapisi: od leta 1610

naprej **Maschoule** in z latinizacijo **Mascougli**. Zelo zgodaj nastopajo tudi narečne oblike tipa **Máčkolje** z redukcijo diftonga **ov** v **o**: pred zapisom iz leta 1716 **Mazckolje** v osapskih matičnih župnijskih knjigah razpolagamo še z zapisom iz leta 1575 **Mazcoia** (3) in znani so tudi latinizirani zapisi iz 14. in 15. stoletja **Villa Mascognani**. (4)

Ko pregledujem vse te zapise, ki jih donedavna nisem poznal, moram nujno preklicati, kar sem še pred nekaj leti zapisal v Primorskem dnevniku 17. junija 1980. Krajevno ime spada gotovo med stara slovenska stanovniška imena in ga imamo pisati **Máčkovlje**, tudi če se krajevna narečna oblika glasi **Máčkolje**; v tem primeru ne moremo in ne smemo privilegirati narečno izreko pred zgodovinsko: tega so se zavedali tudi osapski duhovniki v 17. stoletju, čeprav je bila izreka vsaj že v 16. stoletju — verjetno tudi prej! — narečna: **Máčkolje** in celo **Máčkoje**. In končno pišemo **-ovlje** v vseh krajevnih imenih tega tipa, čeprav se glasi pri marsikaterem narečna oblika na **-olje** ali celo na **-ole**.

Današnji etnik **Mačkovlján**, **Mačkovljánka** (narečno **Mačkolján**, **Mačkoljánka**) je moderna tvorba, ki je izpodrinila prvotni neizpričan etnik ***Máčkovec**, ***Máčkovka**: primerjava z vsemi drugimi primeri stanovniških imen okoli Trsta nas o tem prepričuje.

- (1) Mario Doria, *Alcuni aspetti della stratificazione toponimica nella provincia di Trieste*, v: *Actes du XIe congrès international des sciences onomastiques*, t. 1, Sofija 1974, str. 255-264; Pavle Merkŭ, *Fitotoponimi in dendrotoponimi na Krasu*, v: *Tržaški Kras*, narava in človek, Repen 1983, str. 55-64 (strani niso oštevilčene).
- (2) Prim. F. Bezlaj, *Začasni slovar slovenskih priimkov*, Ljubljana 1974.
- (3) Attilio Tamaro, *Capitoli del Cinquecento triestino (1558-1800)*, v: *Archeografo triestino 1944*, str. 3-113.
- (4) Giovanni Lettich, *Appunti per una storia del Territorio originario di Trieste*, v: *Archeografo triestino 1979*, str. 9-113.

KONCILIJA — GRIL

Iz **Družine** se je posredno zvedelo, da je bil izvoljen za novega medškofijskega asistenta za študente pred kratkim v Rimu doktorirani duhovnik Janez Gril. Nadomestil je tako osrednjega študentskega duhovnika dr. Rudija Koncilijo. Koncilija je **Medškofijski odbor za študente** (MOŠ) zelo razgibal, saj so ob delovanju posameznih verskih skupin študentov in mladih izobražencev po vsej Sloveniji, ki jih povezuje MOŠ, znane pobude dvotedenski teološki tečaj za laike v Ljubljani s ponovitvami v več krajih in knjižno izdajo predavanj, dveletni osnovni teološki tečaj v sodelovanju s Teološko fakulteto, mesečnik **Bilten**, romanja v Taizè in podobno. MOŠ se je doslej tudi živo zanimal za zamejstvo.

Konciliji se je zahvalil, Grilu pa je voščil uspešno delo tudi metropolit dr.

Suštar, ko je vodil somaševanje na Brezjah 2. julija. Prisotnih je bilo okrog tisoč mladih, ki so po že tradicionalni pobudi MOŠ poromali peš na Brezje iz Ljubljane in drugih krajev.

DEPOZIT — »PASIJON«

Pod tem naslovom je objavil Naš tednik iz Celovca novico o 20 najavljenih avtobusih iz Ljubljane na predstavo A. Schusterja Drabosnjaka o Kristusovem trpljenju v Kostanjah na Koroškem. Od 20 najavljenih avtobusov je na prireditve prišel en sam. To se je baje zgodilo zato, ker oprostitev pologa naj bi veljala samo za množične politične prireditve, ne pa za kulturne. Zato lahko pričakujejo organizatorji letošnje DRAGE številen obisk jugoslovanskih državljanov, če je res, da velja DRAGA za »politično prireditve«, kot dosledno trdijo nekateri.

JUBILEJ ZBOROV

»IGO GRUDEN«

Moški in dekliški zbor »Igo Gruden« iz Nabrežine sta konec junija s koncertom v nabrežinski telovadnici proslavila petnajsto oziroma deseto obletnico delovanja. Po smrti Sergija Radoviča vodi oba zbora Matjaž Šček. Obema ansambloma iskreno čestitamo.

15 LET

»ŠTEVERJANSKEGA VESTNIKA«

Kiklostiliran mesečnik, ki ga izdaja prosvetno društvo F.B. Sedej v Števerjanu, izhaja letos že petnajsto leto. Poleg vesti o društvenem življenju pri naša Vestnik tudi splošne novice iz življenja občine v Števerjanu in pomeni tako važno vez med domačini. K jubileju iskreno čestitamo.

Janko Ferk: Smrt. Črni cikel

Pri Mohorjevi družbi v Celovcu je izšla drobna knjižica — 40 strani — prav tako drobnih ali kratkih pesmi koroškega avtorja Janka Ferka z naslovom **Smrt. Črni cikel**.

Pesnik je 24-letni študent dunajske univerze, dovršil pa je Zvezno gimnazijo za Slovence v Celovcu. Koroške rojake in avstrijsko javnost je presenetil z romanom v nemškem jeziku **Der verurteilte Kläger - Obsojeni tožilec**, ki je izšel leta 1981 na Dunaju. V njem obravnava vprašanja, ali ima sodnik pravico soditi o življenju in smrti obtoženega, skratka problem smrtno kazni. Avstrijska nemška kritika navaja pisateljevo začetništvo, neživljenjskost nastopajočih oseb, močne erotične prizore in Kafkov vpliv.

Njegova prva pesniška zbirka **Smrt** je cikel dvanajstih pesmi ali razmišljanj o smrti. Za geslo je postavil zbirki 1. Pavlovo pismo Korinčanom, in sicer v nemščini: »Kot poslednji sovražnik bo uničena smrt.« Ni razumljivo, zakaj ga je zapisal v nemščini, kakor je Prolog v latinščini in slovenščini: »Miserere, dominus / usmili se«. V Epilogu pa je Sveta Marija v latinščini.

Ferkova razmišljanja o smrti niso ne teološka ne filozofska, gre za nekake ugotovitve o neizbežni nujnosti te zadnje resnice. Da si morate sami ustvariti predstavo o teh Ferkovih pesmih, preberimo VII. pesem v celoti:

»življenje je najbolj nesramen zvodnik
življenje je zvodnik smrti
vsakega človeka privede v naročje smrti
vsaka smrt ima enako vrednost. ni razlik
cena je življenje
grozna in črna cena brez padca vrednosti
skozi tisočletja
in vsako življenje je dovolj dragoceno. za smrt

človek se ne more braniti. brez moči je
zvodnik smrti nikoli ni brezposeln
smrtna pohotnost je vedno v črnih ledjih
in zato nikoli ni presenečenja«

In še nekaj njegovih ugotovitev v drugih pesmih: bolezen je hrepenenje po smrti; že v začetku je pot začrtana in smrt spremlja vsakogar; smrt ima zvestega spremljevalca — strah pred smrtjo; domovina smrti je grob.

Ne gre torej za kake posebne prebliske, tudi ne z grozo ali tesnobo nabite verze, ki bi jih mogli pričakovati o tako resnem in usodnem problemu. Mladi pesnik je še daleč od smrti, neprizadeto in ne dovolj prepričljivo pripoveduje o smrti kot nujnem koncu, ki pač pride, kadar pride. Le v V. pesmi nakazuje, da je smrti pravzaprav začetek novega življenja, ki ne mine:

»je smrt človeka nov začetek. drugo rojstvo
živorojen si človek. dvakrat. drugič za vselej«

Nekatere pesmi so kratke in neizrazite, npr: »smrt bo izumrla zaradi smrti.« Ali: »Smrt odpraviti bi pomenilo spremeniti svet.« Ali: »smrt. črnina.« Deveta pesem je parafraza znanega evangelija po sv. Janezu: »V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu...« Ferk piše: »Že v začetku je bila beseda smrt / in beseda je bila smrt. in smrt je bila beseda / in v besedi je bilo življenje / in življenje je luč. do smrti.«

Jezik je brez pesniškega poleta in osebne note. Da bi bil »moderen«, ne uporablja velikih črk, piko pa samo v sredi verzov, nikoli na koncu. Ne pozna ne ritma ne rime ne kitic.

Zbirko je opremil Ferkov sošolec Karl Vouk, ki študira na dunajski Akademiji upodablajočih umetnosti.

Pavle Zablatic: Od zibelke do groba

Pri celovški Mohorjevi družbi je izšlo pred božičem 1982 pomembno narodopisno delo **Od zibelke do groba** in s podnaslovom Ljudska verovanja, šege in navade na Koroškem. Knjigo je napisal dr. Pavle Zablatic, najpomembnejši sodobni strokovnjak na Koroškem na narodopisnem polju.

Zablatic se je rodil 1912 v Bilnjovsu pri Bilčovsu, postal 1938 duhovnik, dovršil na graški univerzi filozofijo in 1951 dosegel doktorat z disertacijo o duhovni ljudski kulturi koroških Slovencev. V jeseni 1957 je začel poučevati slov., lat., gršč., rušč. in stenografijo na novo ustanovljeni Zvezni gimnaziji za Slovence, postal 1968 njen ravnatelj, jo vodil deset let in jo 1975 pripeljal v novo šolsko poslopje, stopil 1978 v pokoj, zdaj pa poučuje na slavističnem inštitutu Celovške univerze slovensko narodopisje, koroško slovensko literaturo in strokovno didaktiko slovenskega jezika. Država ga je imenovala za dvornega svetnika, škofija za duhovnega svetnika.

Zablatic je o narodopisju koroških Slovencev do zdaj napisal vrsto razprav v slovenščini in nemščini, za kar je nabiral snov deloma sam po koroških vaseh, deloma se je oprl na druge raziskovalce. O ljudskem izročilu pravi v Uvodni besedi v knjigo *Od zibelke do groba* naslednje:

»V ljudskem verovanju, v šegah in navadah, v ljudski pripovedi in pesmi, v pregovorih, rekih in ugankah, pa tudi v gradnji hiš, v izdelkih domače obrti, v ljudskem nakitu, v narodnih nošah, okrasu kmečkih skrinj in podobnem se zrcali ljudska duša v vsej globini in širini, se odraža duhovna, socialna in materialna ljudska kultura, se nam predstavlja to, kar radi označujemo kot "narodno blago".«

In prav na Koroškem je treba nemškimi sodržavljanom vsak dan dokazovati, da živijo tam Slovenci, ki imajo svojo narodno identiteto in svojo narodno kulturo.

V knjigi *Od zibelke do groba* je natančno obdelal in predstavil tri mejnike človekovega življenja: rojstvo, poroko in smrt. Vsi trije so obdani s številnimi običaji, na-

vadami, obredi in vražami. Že otrokovo rojstvo je polno skrivnosti, otrok je v nevarnosti že pred rojstvom, zato se mora noseča mati paziti, kaj gleda, kaj je, komu se lahko zameri ipd. Otroku lahko kaj »poddajo«, lahko ga »uročijo«, tlači ga »trutamora« ali škopnjak«. Za krst je treba izbrati botre, po krstu pa so spet razni običaji. Avtor je zbral vse navade in verovanje iz cele Koroške, ker so v posameznih dolinah različne, ločijo se celó po vaseh.

Veliko navad je ob ženitvi, ko se človek drugič rodi. Že vabljenje na poroko je na Koroškem cel obred, potem vozijo nevestino balo, kar mora ženin odkupiti od vaških

fantov in še za nevesto mora plačati, preden jo odpelje v cerkev. Polno predpisov in običajev je na svatovščini.

Smrt je konec življenja, a tudi umreti človek ne more brez določenih obredov. Ko pa je že na parah, ponoči mrliča »vahtajo« ali bedijo pri njem, molijo, pojejo in pripovedujejo o mrtvih in vračanju po smrti.

Knjiga Od zibelke do groba je resno znanstveno delo in dokazuje, da pozna dr. Zablatnik vso Koroško in njene običaje. Napisal jo je na zanimiv in dostopen način, opremil s primernimi slikami in ji dodal izčrpno bibliografijo. Da jo morejo uporabljati tudi Nemci, ji je dodal 14 strani dolg povzetek v nemščini.

Ludvik Čepon: Vtisi in misli iz Rusije

V Trstu je izšla nova slovenska knjiga, napisal jo je prof. dr. Ludvik Čepon pod naslovom **Vtisi in misli iz Rusije**, založil sam (tiskarna Graphart 1982, str. 136).

Dr. Ludvik Čepon je izdal v Trstu 1964 knjigo **Bežna srečanja** z verami Indije, južnoameriških dežel in Japonske (glej Mladiko 1970, 183). V knjigi je jasno in vsakomur dostopno predstavil tri velike vzhodne vere: hinduizem, budizem in šintoizem, z velikim poznanjem teh ver, njihovih vernikov in dežel, kjer so razširjene.

Pisatelj je duhovnik, doma iz Horjula pri Ljubljani, kjer se je rodil 28. avg. 1908, dovršil v Ljubljani bogoslovje, dosegel doktorat iz teologije 1940, študiral na papeškem Bibličnem zavodu v Rimu, kjer se je naučil vzhodnih in modernih jezikov, poučeval na Teološki fakulteti v Ljubljani arabsko in svetopisemsko arheologijo, po vojni pa odšel v ZDA, kjer je bil do upokojitve v St. Vincent College, Latrobe, Penn., prof. za hebrejščino, nemščino, ruščino in verstva Daljnega vzhoda.

Za Rusijo se je zanimal kot Slovenec in Slovan in jo je dvakrat prekrizal, obakrat temeljito pripravljen in z dovršenim znanjem ruščine, da se je lahko z vsemi pogovarjal. Sam piše v knjigi, da je šel tja predvsem kot človek, ki bi rad spoznal ljudi in razmere v tej največji slovanski državi, torej brez predsodkov in vnaprejšnjih sodb. O tem je zapisal značilne besede: »Kar vidiš in najdeš v Rusiji, je v veliki meri odvisno od tvojega razpoloženja, od namena, ki ga hočeš doseči z obiskom. Skušal sem iskati in gledati v ruskem človeku najprej človeka. Na tej ravni ni in ne more biti nobene razlike med njim in teboj.« In še je dostavil: »Če si se pripravljen približati v takem razpoloženju ruskemu človeku, se s tem vpišeš v šolo, kjer se učiš spoznavati, razumevati, sočustvovati, odpuščati. Dodatni sad in uspeh te šole je potem to, da se tudi sam spet počutiš bolj človeški in predvsem najprej človek.«

Čepon je prevozil in prehodil evropsko in azijsko Rusijo, povsod je hodil z odprtimi očmi in odprtim srcem, veliko je videl in spoznal in vse to je pošteno in nepristransko podal v tej knjigi, ki ima poudarek na vtisih in mislih. Zato bo knjiga za bralce odkritje. Prikazuje mesta in podeželje, cerkve, muzeje, trge, razmere, pokrajino, vendar jih ne opisuje z zemljepisno natančnostjo, ob njih več premišljuje, razpravlja, se pogovarja z ljudmi, s tem pa podaja stvarno podobo današnje Rusije in njenih razmer.

Ustavlja se ob različnih narodnostih in verah, ki so razširjene v Rusiji, o njihovem položaju v komunistični državi. Razumljivo je, da ga kot duhovnika in strokovnjaka za verstva zanima verski položaj v Rusiji. O tem piše: »Izraz preganjanje je za sedanji odnos sovjetskega režima do vere vsekakor premočan, pretežak ... Zaključek, da je vera v Rusiji sedaj tolerirana, pa se bo marsikomu zdel prelahak. S tem izrazom je treba razumeti, da je uradno tolerirana ali ovirana sploh.«

V pravoslavnih cerkvah je videl tudi ob delavnikih ljudi, stare in mlade, drugi in sam so ugotovili, da večina izobražencev v Moskvi, s katerimi so prišli v stik, redno hodi v cerkev, da število vernikov narašča. Ruski patriarh je izjavil, da je v SZ 50 milijonov vernikov - verujočih, to je 18% od celotnega števila 263 milijonov prebivalcev. Versko prenavo je opazil tudi v muslimanskih republikah SZ, kjer imajo čudovite mošeje in bogoslovne visoke šole. Dosti cerkvá vseh ver so oblasti spremenile v muzeje in jih lepo vzdržujejo, za cerkve, ki so odprte bogoslužju, morajo skrbeti verniki, a jih prav tako skrbno popravljajo in vzdržujejo.

Obiskal je več oper in baletov in jih našel na visoki ravni, ustavil pa se je tudi na kolhozu in prikazal razmere na njem. V gostilni se je pridružil delavcem in se pogovarjal z njimi o delavskih plačah in razmerah v Rusiji in Ameriki, med vsemi je našel zanimanje in razumevanje, nikjer pa ni mogel plačati računa za pijačo, ker je ruska gostoljubnost nepremagljiva.

Čepon pripoveduje nazorno in jasno, z veliko ljubeznijo do ruskega človeka in zemlje, rajši kaj pohvali, kot da bi grajal. Ni videl vrst pred trgovinami, ni videl policije, vse pojave je skušal razumeti in včasih tudi opravičiti.

Knjigi je dodal 24 fotografij, ki jih je sam posnel, in kažejo značilnejše spomenike iz celotne Rusije, a tudi ljudi. Knjigo je sklenil z besedami: »Drugič sem se poslovil od Rusije. Tudi tokrat sem bil bogatejši z izkušnjami in vtisi in upam, da sem vsaj delček svojega bogastva posredoval tudi vam.«

Potopis je najprej izhajal kot podlistek v Ameriški domovini v Clevelandu, za knjigo je bil pregledan in izpopolnjen. Nekaj besed o avtorju je napisal prof. Martin Jevnikar, ki je poskrbel za natis.

(Se nadaljuje)

Bibliografija slovenskega tiska v Italiji za leto 1981

- AKCIJA: zbornik za družbena vprašanja; [uredil Franc Jeza]. - Trst : [Franc Jeza], 1981. - 28 str.; 24 cm.
- ARDOLFI Nino. Pravo : Civilno pravo : za trgovske tehnične zavode / Nino Ardolfi; II. knjiga; [Prev. Alojz Tul]. - Bresso : Založba Tramontana; [Za tisk: Deželni šolski urad - Trst, 1981]. - 431 str.; 19 cm.
- ARDOLFI Nino. Pravo : Splošni pojmi in javno pravo : za trgovske tehnične zavode / Nino Ardolfi; I. knjiga; [Prev. Marijan Bajc]. - Bresso : Založba Tramontana; [Za tisk: Deželni šolski urad - Trst, 1981]. - 406 str.; 19 cm.
- ARTAC Ivan. Clovek in čas. I. del. : Od najstarejših časov do Karla Velikega : Zgodovina in državljan-ska vzgoja za prvi razred srednje šole. - Trst; [Deželni šolski urad za Furlanijo-Juljsko krajino v Trstu], 1981. - 278 str. : ilustr.; 24 cm.
- BACCHI Giuseppe. Blagoznanstvo / Giuseppe Bacchi, Maria Di Lollo Mancini; S priročnikom za vaje za TRGOVSKE TEHNIČNE ZAVODE; Drugi ponatis; Prev. Claudio Grbec. - [Trst: Deželni šolski urad za Furlanijo Juljsko krajino, 1981]. - 142 str.; 24 cm.
- BENESKI KOLEDAR : lieto 1982. - Udine : Beneški duhovniki. Skupina »Dom«, 1981. - 13 f. : ilustr.; 21 x 44 cm.
Supplemento al Dom - verski list del mese di dicembre 1981. (Poleg koledarskega dela so življenjepisi, pregovori, pesmi itd.)
- BRADAŠKJA Rastko. Revolucionar Miro : Življenjska zgodba Antona Ukmarja / Rastko Bradašnja. - [Trst: Založništvo tržaškega tiska], 1981. - 117 str.: ilustr.; 20 cm.
- BRATUŽ Lojzka. Od realizma do moderne / Lojzka Bratuž, Marija Pirjevec; Tretje slovensko berilo za višje srednje šole. - Trst: [Deželni šolski urad za Furlanijo Juljsko krajino], 1981. - 477 str.; 22 cm.
- BUDAL Andrej. Pesmi / Andrej Budal; Izbrala, uredila in spremno besedo napisala Milena Lavrenčič Lapajne. Trst : [Založništvo tržaškega tiska], 1981. - 98 str.; 20 cm. (Leposlovlje. 7.)
- CEJ Demetrij. Kraška galerija Repentabor: [Razstava] 16.IV.-17.V.1981 - Repentabor : Zadruga Naš Kras, 1981. - 4 str.; 17 cm. Slov. - ital. besedilo.
- COBURN Daniel L. Partija remija / Daniel L. Coburn. [Trst] : Stalno slovensko gledališče, [1981]. - 44 str.; 30 cm. Strojep. avtogr.
- COMUNITA' FAMIGLIA = Skupnost družina Opčine 1975-1981. - [Trieste: Skupnost družina, 1981]. - 16 str. : ilustr.; 22 cm. Slov. - ital. besedilo.
- ČERNEČ Draga. Alergijske bolezni / Draga Černeč. - Trst : Založništvo tržaškega tiska; [natisnila tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani], 1981. - 190 str. : ilustr.; 24 cm.
- DE FILIPPO Eduardo. Dolgonoge laži / Eduardo De Filippo ; Prev. Ivanka Hergold. - [Trst : Stalno slovensko gledališče, 1981]. - 85 str.; 30 cm. Strojep. avtogr.
- DIN Doran: Ljudske pesmi iz Benečije prirejene za kljunaste flavte = Canzoni popolari della Benecia adattati per flauti dolci ; Priredbe Bruno Rossi. - [Trst] : Založništvo tržaškega tiska, [1981]. - 26 str.; 29 cm.
- DRAGA 80: 15 študijski dnevi : Opčine, 30-31. avgusta 1980. - [Trst : Društvo slovenskih izobražencev], 1981. - 86 str.; 29 cm. Strojep. avtogr.
- DRAGA 81: XVI. študijski dnevi 4., 5. in 6. septembra 1981. - [Trst : Mladika, 1981]. - 4 str.; 29 cm. Supplemento al n. 6 del mensile Mladika.
- DRUŽINSKA POSVETOVALNICA NAM POMAGA: je javna brezplačna socialna in zdravstvena služba. [Trst] : Zdravstveni konzorcij Tržaške pokrajine, 1981. - 6 str. Lepor. : ilustr.; 21 cm.
- DRŽAVNI POKLICNI ZAVOD ZA INDUSTRIJO IN OBRT S SLOVENSKIM UČNIM JEZIKOM. - Trst : [Državni poklicni zavod za industrijo in obrt, 1981]. (10) str. lepor. : ilustr.; 22 cm.
- EGGER Karl. Blaženi Alan iz Solminihaca : Avguštinski kanonik, opat in škof. - Rim: [Tisk: Družba Sv. Mohorja v Celovcu], 1981. - 16 str.; 17 cm.
- FIRMANI Roman. Zadnja dolina / Roman Firmani ; [prevod iz italijanščine Magda Jevnikar]. - Trst : [Založništvo tržaškega tiska], 1981. 222 str.; 21 cm.
- GLASBA IZ ZAČETKA 20. STOLETJA : ciklus štirih koncertov z uvodnim predavanjem. - [Trst] : Tržaška pokrajina, [1981]. - 12 str.; 21 cm.
- GORIŠKI GOSTINSKI VEČERI 1981 = Serate gastro-nomiche Goriziane 1981. - [Gorizia] : Slovensko deželno gospodarsko združenje, [1981]. - (24) str.; 22 cm. Slov. - ital. besedilo.
- GORŠE France. Gorše na Primorskem = Gorše nella Venezia Giulia; Razstava Avditorij v Gorici 27. oktober - 8. november 1981. : [Uvodni tekst Verena Koršič]. - [Gorica: Zveza slovenske katoliške prosvete in Goriška pokrajinska uprava, 1981]. - 59 str.: ilustr.; 21 cm. Slov.-ital. besedilo.
- GREGORČIČ Simon. Poezije / Zložil S. Gregorčič. - [Trst: Založništvo tržaškega tiska, 1981]. - 158 str.; 17 cm. Reprodukcijska zlate knjige slovenskega pesništva ob stoletnici njenega izida.
- HAROM Irving. Sanjska knjiga: simbolika sanj od Freuda do Junga / Irving Harom. - Trst : [Založništvo tržaškega tiska; tiskala tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani], 1981. - 157 str.; 24 cm.
- HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH. Obratun za poslovno leto 1980. - Opčine : Hranilnica in posojilnica, [1981]. - 23 str.; 24 cm.
- IZVESTJE SREDNJIH ŠOL S SLOVENSKIM UČNIM JEZIKOM NA TRŽAŠKEM za šolska leta 1976/77, 1977/78, 1978/79; [Uredil Robert Petaros]. - Trst : [Izdala ravnateljstva slovenskih srednjih šol], 1980-1981. - 182 str. : ilustr.; 24 cm.
- JADRANSKI KOLEDAR 1982; [Odgovorni urednik Milan Bolčič; uredil uredniški odbor]. - [Trst: Založništvo tržaškega tiska, 1981]. - (16), 162 str.; 24 cm.
- JAVORNIK Mirko. Pero in čas II. : Izbor iz pisanja od 1927 do 1977 / Mirko Javornik; [II. Izdaja]. - Trst, Washington, Buenos Aires : Založba Tabor, 1981. - 529 str.; 20 cm.
- JAVORŠEK Jože. Ogledala : Gledališke kritike / Jože Javoršek. - Trst: Založništvo tržaškega tiska; [Tiskala tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani], 1981. - 435 str.; 19 cm. (Kritike. 1.)
- KATALOG 1981. [Trst] : Založništvo tržaškega tiska, 1981. - 32 str.; 21 cm.
- KMEČKA BANKA, Gorica. Poročila in bilanca poslovnega leta 1980. Gorica : Kmečka banka, [1981]. - 20 str.; 22 cm.

- KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA V NABREŽINI. Obračun za poslovno leto 1980. - Nabrežina: Kmečka in obrtna hranilnica in posojilnica, [1981]. - 15 str.; 24 cm.
- KMEČKA ZVEZA - Trst. Občni zbor Kmečke zveze. Trst, 15. marca 1981; Predsedniško poročilo; Tajniško poročilo. - [Trst : Kmečka zveza, 1981]. - 7, 9 f.; 33 cm. Strojep. avtogr.
- KMEČKO - DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH OB SOCI. Obračun za poslovno leto 1980. - [Gorica]: Kmečko-delavska posojilnica v Sovodnjah, [1981]. - 15 str.; 24 cm.
- KOBAL Andrej. Slovenec v službi F.B.I. in druge zgodbe ameriških Slovencev / Andrej Kopal. - Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 1981. - 239 str.; 21 cm.
- KOLENDAR GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE ZA LETO 1982; [Uredil Jože Markuža]. - Gorica : Goriška Mohorjeva družba, 1982 [1981]. - 212 str. : ilustr.; 24 cm.
- KOMEL Silvester. Antološka razstava = Mostra Antologica : V Trstu, Kulturni dom 4-21.II.1981. - [Trst : Zveza slovenskih kulturnih društev, 1981]. - (12) str. ilustr.; 21 cm. Slov. - ital. besedilo.
- KOSMAČ Ciril. Tantadruj = Stostoll / Ciril Kosmač; [Prev. in spremna beseda Patrizia Raveggi]. - [Trst : Založništvo tržaškega tiska], 1981. - 146 str.; 24 cm. Slov. - ital. besedilo.
- KOZAK Ferdo. Punčka: Dramatična zgodba v petih slikah / Ferdo Kozak; Priredil Jože Babič. - [Trst: Stalno slovensko gledališče, 1981]. - 70 str. : 30 cm. Strojep. avtogr.
- KROPE J. Tehniško risanje in strojni elementi / J. Kroppe, J. Flašker; I. del. - [Trst: Deželni šolski urad, 1981]. - (11) 295, 34, 41, 36, 31 str.: ilustr.; 24 cm.
- KULTURNI DOM - Gorica, 27.28.29.XI.1981. - [Trst : Slovenska kulturno gospodarska zveza], 1981. - (24) str.: ilustr.; 21 cm.
- KULTURNO DRUŠTVO KRAŠKI DOM REPENTABOR: ob desetletnici delovanja 1970/71 - 1980/81; [uredil Milan Pahor]. - Repentabor : [K.D. Kraški dom], 1981. - 87 str.; 24 str.: ilustr.; 24 cm.
- LEVAK Ksenja. Lonjer: Sociogeografski vidiki naselja pri Trstu / Ksenja Levak, Gojmir Budal. - Trst: [Založništvo tržaškega tiska], 1981. - 81 str.; ilustr.; 21 cm. (Izdaje Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu. Slovenci v zamejstvu).
- LEVI Eugenio. Finančna in aktualna matematika / Eugenio Levi: Prva knjiga: Finančna matematika; Pregledal in dopolnil Mario Trovato; Prevedla M. Volčič. Jezikovno pregledal Vinko Beličič. - [V Trstu: Deželni šolski urad, 1981]. - 334 str.; 24 cm.
- LEVSTIK Fran. Martin Krpan v Vrha / Fran Levstik; [Risal Bard Jucundus; oblikoval Matjaž Vipotnik; pisala Cveta Stepančič]. - Trst: Založništvo tržaškega tiska; [natisnila tiskarna Gorenjski tisk - Kranj], 1981. - (23) str.: ilustr.; 24 cm.
- LIPUŠ Florjan. Zmote dijaka Tjaža / Florjan Lipuš; 3. izdaja. - Celovec: Založba Drava; Trst: Založništvo tržaškega tiska; [natisnila tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani], 1981. - 185 str.; 19 cm.
- MATICETOV Milko. Resia: Bibliografija ragionata 1927-1979 / Milko Matičetov. - Udine: Editrice Graphik Studio, 1981. - 39 str.; 24 cm.
- MERMOLJA Ace. Pinko Tomažič in tovariši / Ace Mermolja; (Ob 40-letnici ustrelitve). - [Trst: Stalno slovensko gledališče, 1981]. - 33 f.; 30 cm.
- MISIJSKA NEDELJA: 18. oktobra 1981; [Odg. ured. F. Močnik]. - [Gorica: Katoliški glas, 1981]. - 16 str.: ilustr.; 25 cm. (Priloga Katoliškega glasa).
- MUCCI C. Osnove radioelektronike in televizije / C. Mucci; Učbenik za II. in III. razred RTV Državni poklicni zavod za industrijo in obrt. - [Trst: Deželni šolski urad, 1981]. - 276 str.; 29 cm.
- NAŠ KOLENDAR 1982. - [Trst: Duhovska zveza, 1981]. - 15 f.: ilustr.; 31x27 cm. (Poleg koledarskega dela so življenjepisi svetnikov, slike župnih cerkva na Tržaškem in Goriškem ter naslovi župnih uradov).
- NAŠA VAS NEKOČ IN DANES: Življenje in delo v naši vasi: Skupna raziskava učencev osnovne šole Fran Venturini. - Boljune: [Osnovna šola Fran Venturini], 1981. - (8), 118 str.; 30 cm. Strojep. avtogr.
- NAVODILA ZA IZPOLNITEV DRUŽINSKEGA LISTA. - [Rim: Osrednji statistični zavod, 1981]. - (4) str.; 31 cm.
- ORO DEL PERU': Trieste 1981. - [Katalog uredil Marino Cassetti; Teksti Carlo Milic, Aurelio Quesada, Alvaro Roca Rey; Srbskohrvatski prevod Zeljka Matulina; Slovenski prevod Lelja Rehar Sancin]. - [Trieste: Azienda Autonoma di Soggiorno di Trieste (idr.), 1981]. - 235 str.: ilustr.; 20 cm. Slov.-srpskohrvatsko besedilo.
- OSNOVNA ŠOLA FRAN MILČINSKI, Katinara. 190 let naše šole; [izdano ob 190-letnici šole]. - [Katinara: Osnovna šola Fran Milčinski, 1981]. - 35 f.; 33 cm. Strojep. avtogr.
- OZIM V. Osnovne operacije v kemijski industriji / V. Ozim. - [Trst: Deželni šolski urad, 1981]. - (6), 251 str.; 25 cm.
- PALČIČ Klavdij. Palčič: Razstavna dvorana goriškega Avditorija = Sala esposizioni dell'Auditorium di Gorizia I.XII. - 13.XII.1981. - Gorica: Zveza slovenskih kulturnih društev s pokroviteljstvom goriške Pokrajine, 1981. (12) str.: ilustr.; 20 cm. Slov. - ital. besedilo.
- PANGERC Boris. In legla je tišina = E scese il silenzio / Boris Pangerc; Prevod v ital. Jolka Milič. - [Castelnuovo Magra: Samozal. 1981]. - 93 str.: ilustr.; 22 cm. Slov. - ital. besedilo.
- PASTIRČKOVA PESEM 2; [Uredila Ivo Bolčina in Andrej Bratuž; Notografiral Ivo Bolčina]. - [Gorica: Pastirček, 1981]. - 47 str.; 20 cm.
- PERTOT Bruna. Dokler marelice zorijo / Bruna Pertot. - Gorica: Goriška Mohorjeva družba, 1981. - 147 str., (6) pril.; 21 cm.
- PET VESELIH ŠOLSKIH LET. Opčine: V. B razred osnovne šole France Bevk na Opčinah, 1981. - (35) str.: ilustr.; 31 cm. Strojep. avtogr.
- PLURIATTIVITA' (La) nei territori delle Comunità montane del Friuli - Venezia Giulia: Note riassuntive in lingua francese, serbo-croata, slovena e tedesca. - Trieste - Buia: Centro Internazionale Legno, 1981. - 234 str.; 30 cm. Strojep. avtogr. Slovenski tekst str. 229-231.
- PRIMORSKA POJE 81. - [V Trstu: Zveza slovenskih kulturnih društev; Združenje pevskih zborov Primorske, 1981]. - (39) str.; 21 cm.
- PRIMORSKI SLOVENSKI BIOGRAFSKI LEKSIKON: Hafner - Juvančič: 7. snopič; Uredil Martin Jevnikar. Gorica: Goriška Mohorjeva družba, 1981 - str. 525-606; 24 cm.
- RESOLUCIJA na skupnem zasedanju Slovenske kulturno gospodarske zveze in Kmečke zveze. - [Trst: SKGZ; KZ], 1981. - 3 f.; 33 cm. Strojep. avtogr.
- REZIJA JEZIK ZEMLJE, JEZIK KRUHA: Načrt družbenogospodarskega in kulturnega razvoja Rezije = Resia il linguaggio della terra e del pane: Proposte di uno sviluppo socioeconomico e culturale della Resia; Uredil Renato Quaglia. - [Trst: Založništvo tržaškega tiska; Natisnila tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani, 1981]. - 102 str.; 20 cm. Slov. - ital. besedilo.
- RUPEL Aldo. Telesna kultura med Slovenci v Italiji: zgodovina, popis dejavnosti in društev / Aldo Rupel. Trst: [Založništvo tržaškega tiska], 1981; 199 str.: ilustr.; 24 cm.
- SAKSIDA Rudolf. Rudolf Saksida: mostra retrospettiva: retrospettivna razstava 26.IX - 16.X.1981. Razstavna dvorana Avditorija v Gorici. - Gorizia - Gorica, 1981. - 71 str.: ilustr.; 22 cm. Slov. - ital. besedilo.
- SAMEC Janko. Sen morja: soneti in druge pesmi / Janko Samec; Izbral, uredil in spremno besedo napisal France Vurnik. - [Trst: Založništvo tržaškega tiska; Ljubljana: Cankarjeva založba; Tiskala tiskarna Jadran v Kopru, 1981]. - 108 str.; 20 cm. (Leposlovje. 6.)

- SERAŽIN Jože. Rimska zgodovina: za višje srednje šole. - Trst: [Deželni šolski urad v Trstu], 1981. - 259 str.; ilustr.; 24 cm.
- SINTESI DEL PROGETTO FINALIZZATO DI RICERCA: Ricerca per un razionale impiego della materia prima legno e progettazione di impianti Pilota per il ciclo dei cascami da insediarsi nelle zone della Regione Friuli Venezia Giulia colpite dagli eventi sismici nell'1976: Note Riassuntive in lingua inglese, slovena e tedesca. - Trieste - Buia: Centro internazionale Legno, 1981. - 146 str.; 33 cm. Slovenski tekst str. 125-133.
- SHAKESPEARE William. Kar hočete / William Shakespeare; Poslovenil Oton Župančič. - [Trst: Stalno slovensko gledališče 1981]. - 88 str.; 33 cm.; Strojep. avtogr.
- SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA. XIII. Občni zbor. Gorica, 21. junija 1981. - [Trst: Slovenska kulturno gospodarska zveza, 1981]. - 30 cm. Strojep. avtogr. (1.) Race Boris: Predsedniško poročilo. - 18 f. (2) Udovič Dušan: Tajniško poročilo. - 30 f.
- SLOVENSKA SKUPNOST - Trst: Odmevi na razpravo v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine 2., 3. in 4. junija 1981 o zakonskem predlogu, ki ga je vložil deželni svetovalec Slovenske skupnosti Drago Štoka. - [Trst: Slovenska skupnost, 1981]. - (29) f.; 30 cm. Strojep. avtogr. Slovensko - ital. besedilo.
- SLOVENSKA SKUPNOST - Trst. Obisk vodstva Slovenske skupnosti v Ljubljani 26.1.1981. - [Trst: Slovenska skupnost, 1981]. - (3) str.; 30 cm. Strojep. avtogr.
- SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE - Trst. Slovensko stalno gledališče v Trstu vabi v novo sezono 1981/82. - [Trst: Stalno slovensko gledališče, 1981]. - 8 str. Lepor.; 22 cm.
- SPLOŠNO LJUDSKO ŠTETJE 12.: 25. oktobra 1981: Družinski list. - [Rim]: Osrednji statistični zavod, 1981. - (16) str.; 31 cm.
- SPLOŠNO ŠTETJE V INDUSTRIJI, TRGOVINI, USLUGAH IN OBRTNIŠTVU 6.: 26. oktobra 1981: Popisna pola. - [Rim]: Osrednji statistični zavod, 1981. - (8) str.; 31 cm.
- SVOBODNA TRIBUNA. Priloga revije Zaliv: Uredil Boris Pahor. - Trst: Zaliv, 1981. - (6) str. Lepor.; 30 cm.
- ŠPORTNI KROŽEK »DEVIN«: SKI Roll: 2.a prova campionato italiano = 2. tekmovanje za italijansko prvenstvo: Devin-Nabrežina 13.9.1981. - [Devin: Športni krožek »Devin«, 1981]. - (8) str.; 21 cm. Slov. - ital. besedilo.
- ŠPORTNO DRUŠTVO »KONTOVEL«. Sezona 1980/81. - [Kontovel: Športno društvo »Kontovel«, 1981]. - (22) f.: ilustr.: 30 cm. Strojep. avtogr.
- ŠPORTNO DRUŠTVO »KONTOVEL«: 18. turnir prijateljstva 6.-7.VI.1981. - Kontovel: Športno društvo »Kontovel«, 1981. (5) f.; 30 cm. Strojep. avtogr.
- ŠVARA Desiderio. Desiderio Švara; [Mostra = Razstava]; 15. do 22. septembra 1981. - Trieste: Sala Comunale d'Arte 1981 - (6) str. Lepor.; 17 cm. Slov. - ital. besedilo.
- ŠTEVERJANSKI FESTIVAL, 11.; 4-5. julija 1981. - [ŠTEVERJAN: SKPD »F. Sedej« in Ansambel »L. Hled«, 1981]. (4) str.: ilustr.; 32 cm.
- TOMASETIG Ada. Pravce moja tat an moje mame / Ada Tomasetig. - [Špeter-Trst: Založništvo tržaškega tiska, 1981]. - 63 str.; 21 cm. (Zvezki Nediža. 5.)
- TONKLI Stefan. Grmada-Kres / Venceslav Sejavec. - Gorica: [Samozal.], 1981. - 35 str.; 21 cm. Venceslav Sejavec (Ps.) = Tonkli Stefan.
- TRINKOV KOLEDAR: za navadno leto 1982; [Uredil Joško Kragelj]. - [Gorica]: Izdalo Kulturno društvo Ivan Trinko, 1981. - 140 str.; ilustr.; 15 cm.
- TRŽAŠKA KREDITNA BANKA: Poročila in bilanca 1980: 22. poslovno leto. - Trst: Tržaška kreditna banka, [1981]. - 31 str.; 24 cm.
- UDOVIČ Dušan. Uvodno poročilo na posvetu o vprašanjih mladine v odraščajoči dobi / Dušan Udovič. - Trst: [Slovenska kulturna gospodarska zveza], 1981. 10 f.; 33 cm. Strojep. avtogr.
- VAJE IZ ORGANSKE KEMIJE / Branko Stanovnik; (et. al.). - [Trst: Deželni šolski urad, 1981]. - VI. 365 str.; 24 cm.
- VARTAC: Moja vas: Slovenska narečna besedila in risbe otrok iz Benečije, Rezije in Kanalske doline. - Špeter: Študijski center Nediža, 1981. - (32) str.: ilustr.; 24 cm.
- VIDMAR Josip. Esej o lepoti / Josip Vidmar. - Trst: Založništvo tržaškega tiska; [Natisnila tiskarna Jože Moškrič v Ljubljani], 1981. - 213 str.; 19 cm (Eseji. 1.)
- VODNIK ZA PREMIŠLJENO IZBIRO PO SREDNJI SOLI 1981-1982. [Trst]: Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina, [1981]. - 75 str.: 30 cm. Strojep. avtogr.
- ZDRUŽENJE SLOVENSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI, Trst. 5. kolesarska trofeja Združenja slovenskih športnih društev v Italiji = 5. Trofeo ciclistico Circoli sportivi sloveni in Italia. - [Trst: Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, 1981]. - (20) str.: ilustr.; 17 cm. Slov. - ital. besedilo.
- ZDRUŽENJE SLOVENSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI. 11. Deželni redni občni zbor. Trst, 12. junija 1981. - Trst: Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, 1981. - 11, 7, 5 f.; 30 cm. (Obsega: Potek občnega zbora, Statut ZSSDI in predsedniško poročilo).
- ZDRUŽENJE SLOVENSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI. 11. Občni zbor ZSSDI: Trst, 12. junija 1981. Predsedniško poročilo. - [Trst: Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, 1981]. - 6 f.; 33 cm. Strojep. avtogr.
- ZDRUŽENJE SLOVENSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV V ITALIJI: Statut. - Trst: Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, 1981. - 7 f.; 30 cm. Strojep. avtogr.

DODATEK ZA LETO 1980

- DRUŽINSKA POSVETOVALNICA PRI SV. ANI. - Trst: Pokrajinski zdravstveni konzorcij, 1980. - [16] str.; ilustr.; 24 cm.
- FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA: »DRUGAČNA DEŽELA«. - Trst: Dežela Furlanija - Julijska krajina, 1980. - (8) str.; 23 cm.
- I FALO' DI SAN GIOVANNI = SVETOIVANSKI KRESOVI. - [Trieste]: A cura dei servizi di salute mentale e dell'Amministrazione Provinciale di Trieste, 1980. - 31 str.: ilustr.; 21 cm. Slov. - ital. besedilo.
- NA BAZOVICI SO POČILI STRELI; Priloga Primorskega dnevnika ob 50-letnici ustrelitve Bazoviških žrtev. - [Trst: Založništvo tržaškega tiska, 1980]. - 16 str.: ilustr.; 44 cm.

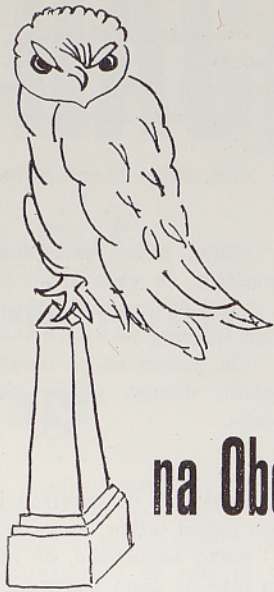
ZA BISTRE GLAVE

OPOZORILO

- 1, 2, 3, 4, 1, 4, 3 = kraj, v katerem je živel Maksimilijan Habsburški
- 5, 3, 6, 4, 7, 4, 8 = prebivalec mesta ob gornjem Jadranu
- 9, 3, 4, 10, 8, 2, 11 = pesnik goriških Brd
- 12, 4, 13, 12, 14, 3, 4 = dolina pod Montažem
- 15, 16, 15, 13, 4, 8, 14 = vas na osojni strani Rezije
- 15, 16, 17, 4, 18, 13, 14 = kraj s kostnico v bližini Gorice
- 16, 5, 19, 20, 2, 21, 4 = obmejni blok ob Nadiži na cesti proti Kobaridu

NAPIS:

11,10,15,3 12,4,8,2,7,19,13,14 16,14, 16,4,1 20,15,10,17,9,4
13,14 5,19,13,7,14,18,2 20,14,5,2,1
(Iste številke pomenijo iste črke)

Čuk

na Obelisku

Agencija za pomirjenje živcev

NOVO GESLO

Iz dobro obveščenih virov se je zvedelo, da utegne dr. Grmič, naslovni škof uccitanski, ki je pred kratkim dobil iz rok Franca Šetinca visoko državno odlikovanje, spremeniti svoje škofovsko geslo. To naj bi se po novem glasilo: **ORA ET COLLABORA**.

SVOJEVRSTNO ROMANJE

V znamenje odprtosti do Cerkve in katoličanov baje misli tržaški časopis **DELO**, glasilo Partito Comunista Italiano za slovensko manjšino, organizirati romanje v Medjugorje v Hercegovini. Romanje naj bi vodil direktor **DELA**

in trenutno devinsko-nabrežinski župan Albin Škerk. Na hribu prikazovan naj bi bila velika ljudska manifestacija za mir in proti jedrskemu oboroževanju. Po manifestaciji pa naj bi bila prijateljska nogometna tekma med enajsterico medjugorskih frančiškanov in enajsterico iz kriške sekcije Partito Comunista Italiano.

Pohodu v Medjugorje se utegne kot neodvisna pridružiteli tudi novozvoljena senatorka Jelka Gerbec.

PRIHODNJA DRAGA

Organizatorji prihodnjega simpozija slovenskih intelektualcev na Opčinah pri Trstu, tako imenovane Drage, kot običajno molčijo kot ribe o prihodnjem programu.

Vendar pa se je zvedelo, da bo med predavatelji neki teološki profesor iz Maribora. Tema njegovega predavanja: **TEOLOŠKI VIDIKI DEPOZITA (POLOGA)**.

TRUBADUR V TREBČAH

Nekakšen kantavtor (izdelovalec kant, ali kaj?) je vzemiril in osmešil slovenske upokojeence, pa tudi neupokojeence, in še posebej ženski svet z malo spodobnim popevkanjem o Petrovem lulčku in penzionistih. Spričo povojnega kulta vsega, kar je mlado, pa bi mogli brez pomisleka reči, da si je užaljena generacija poleg drugačnih sfižkov tudi trubadurja o svojih starostnih nevšečnostih sama pridelala. In torej: kar se je Lulček naučil, to Lulek zna! Če pa je res oborožen tudi s pravim znanjem, se temu izjemnemu doktorju Lulka odpirajo čudovite možnosti v sodobnem poskočnem svetu: le nekaj nenačajnih verzov, ubranih na plehkobno vižo, mu bo naprej in naprej vrtelo zlato ploščo in laskava vabila, denimo v Trebče, pa še kam ...

Da pa se tudi njemu ne bi bilo treba srečavati s penzionističnimi tegobami, mu v svojem in v imenu številnih vrstnikov iz srca priželi

UPOKOJENEC

pisma pisma pisma pisma pisma

Pisma v tej rubriki izražajo mnenja dopisnikov in ne obvezujejo uredništva.

Spoštovani,

Vaša revija mi je zelo všeč, kar o nošeni naši ne bi mogel trditi. Težava je pri plačilu naročnine — odnosno načinu. Hvala, da mi že toliko časa pošiljate Mladiko na upanje. Tokrat tvegam denar v pismu. Lep pozdrav.

J. Š.

Spoštovani gospod urednik!

Spet Vam pošiljam kratko črtico. Pi bo morda našla prostor v Vaši Mladiki. Po ovinkarski poti sem dobila številko Vaše revije, kjer ste mi objavili »Pastirsko simfonijo«. Hvala vam. Tukaj naši Slovenci zelo cenijo Vašo Mladiko in ne omenjam tega iz kakšnih

osebnih namenov. Škoda, ko je taka razdalja in taka — naša — nemogoča valuta! In dolarska zamenjava! Zares veliko uspehov Vam želim pri Vašem delu in vse sotrudnike lepo pozdravljam.

R. M.

Spoštovano uredništvo Mladike!

V prilogi Vam pošiljam za tiskovni sklad Mladike 3 USA dolarjev. Zelo sem Vam hvaležen za redno pošiljanje te revije. Vsaka nova številka me razveseli in spodbudi.

Vaša kulturna dejavnost je prepričljiva zlasti, ker raste iz lastnih korenin v tujem okolju.

Hvaležno pozdravljam ves uredniški odbor, pa tudi neutrudne sotrudnike.

Vaš
F.G.

Vsem iskrena hvala za spodbudne besede in za pomoč. Marsikdaj smo poleg denarne pomoči potrebni tudi prijazne besede, ki nam pomagata vztrajati in nadaljevati.

Listnica uprave

PODPORNIKI MLADIKE:

Mario Zahar iz Zabrežca je za naročnino 1983 plačal 15.000 Lir, M.B. iz Trsta 22.500 Lir, Nataša Sosič z Opčin 20 tisoč Lir.

DAR ZA TISKOVNI SKLAD

MLADIKE:

Drago Štoka je daroval 100.000 Lir.

DAR V SPOMIN:

Ana Canciani daruje v sklad MLADIKE 20.000 Lir v spomin Karle Španger. Vsem se prisrčno zahvalujemo.

zasmehindobrovoljozasme

Škotski kmet je peljal ženo v mesto, da bi si kupila klobuk. Ko sta stala pred izložbo s klobuki, ji je svetoval: »Najbolje bi bilo, da vzameš slamenik. Če pride enkrat iz mode, ga še vedno lahko koza požre.«

* * *

»Očka, koliko časa si že poročen z mamico?«

»Devet let«, ji je ta odgovoril.

»Koliko časa pa še moraš biti?« je Janezka zanimalo.

* * *

»Vaš obraz mi je pa znan!«

»Že mogoče. Saj sem preko 30 let preživel v jetnišnici.«

* * *

Kako Gorenjci pitajo kure?

Natresejo jim koruze in jo pokrijejo s šipo.

Dve dekleti trdita, da sta sestri, čeprav nimata ne istega očeta ne matere. Kaj sta torej?

Lažnivki.

* * *

Kit je zašel v neko pristanišče na Atlantskem oceanu in župan se je odločil, da ga bo po nizki ceni razprodal revnim prebivalcem svoje vasi. Tudi stara ženička je vzela svoj del in rekla: »Oh, gospod župan, ko boste vse dobro meso razprodali, ali bi dali kito-vo glavo za mojega mucka?«

* * *

Sodnik obtoženki: »Kakšen poklic pa sicer opravljate?«

Obtoženka: »Nič.«

Sodnik: »Pisar, zapiši da je gospodinja!«

* * *

Učitelj: »Včeraj sem šel po cesti in sem videl kmeta, ki je grdo tepel svojega osla. Takoj sem se vmešal in mu preprečil, da bi ga tepel. Kakšno ljubezen sem tedaj čutil, otroci?«

»Očetovsko«, je odgovoril Janezek.

* * *

Profesor zemljepisa vpraša dijakinjo: »Kaj misliš, ali se laže pride z zemlje na luno ali z lune na zemljo?«

Dijakinja: »Z lune na zemljo, ker se gre navzdol.«

* * *

»Gospa, bojim se, da ste se zmotili. Sicer sem res doktor glasbe.«

»Saj, saj, zato sem prišla. Meni ves čas tako zvoní po ušesih...«

»No, Marjanček, kako je bilo na Bledu?«

»Skoraj bi me požrl morski pes.«

»Beži, no, saj na Bledu ni morskih psov!«

»Saj, edino to me je rešilo.«

* * *

»Stric, stric«, prisopiha Mihec za sosedom, »a vaše krave kadijo?«

»Kaj pa govoriš take neumnosti, mulc neumni!...«

»Ja, potem se pa obrnite, stric, in pojdite domov, potem pa vaš hlev gori!«

* * *

Otroci se na dvorišču bahajo, kakšen jedilni pribor imajo doma.

Rafko se pobaha, da imajo takega, da piše na njem Rostfrei.

Tinček pa bahavo: »To še ni nič. Pri nas piše na vsakem kosu Restavracija Center.«

* * *

Na smučarskem tečaju začetnikov: »Prva stvar, ki vam jo moram zabiti, je dejstvo, da ima človeško telo 203 kosti...«

* * *

Mlad Eskim čaka svojo ljubico. Čaka več ur. Nato potegne iz kuha termometer in zamrma:

»Če ne pride do minus 20°, pojdem domov!«

* * *

V trafikih je nekdo zahteval škatlico vžigalic. Ker je vedel, da je trafikant precej gluhi, je povedal svojo željo zelo glasno.

Trafikant pa nejevoljno: »Ni treba nič vpiti, povej le še s filtrom ali brez njega.«

Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete

razpisujeta

[X. tekmovanje zamejskih amaterskih odrov

MLADI ODER

Tekmovanja se lahko udeležijo amaterski odri, ki delujejo v naši deželi.

Tekmovanje traja do konca leta 1983. Izid bo javno razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku februarja prihodnjega leta.

Skupine, ki se nameravajo udeležiti tekmovanja, morajo javiti svojo udeležbo enemu od obeh prirediteljev.

Predstave prijavljenih amaterskih odrov bo ocenjevala komisija, ki jo sestavljajo gledališki izvedenci in po en predstavnik vsake organizacije.

Mnenje komisije je dokončno in nepreklicno.

Za vsa podrobnejša pojasnila in prijave se je treba javiti na naslov SLOVENSKA PROSVETA, Trst, ulica Donizetti 3, tel. 768-189 ali pa ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE, Gorica, viale XX Settembre 85.

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

Korsič

Anton Korsič

- Serijsko pohištvo
- Pohištvo po meri
- Preureditve

Prodajalna:

TRST, Ulica S. Cilino 38 - Telefon 54390

Dom in delavnica:

Ulica Damiano Chiesa, 91 - Telefon 571326

POSEBNI POPUSTI! OBIŠČITE NAS!